

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

BİR GÜN OKUNACAK OLAN YERYÜZÜ ŞİİRLERİ CESARE PAVESE SON BLUES, BİR GÜN OKUNACAK OLAN YERYÜZÜ ŞİİRLER
CESARE PAVESE SON BLUES, BİR GÜN OKUNACAK OLAN YERYÜZÜ ŞİİRLERİ CESARE PAVESE SON BLUES, BİR GÜN
OKUNACAK OLAN YERYÜZÜ ŞİİRLERİ CESARE PAVESE SON BLUES, BİR GÜN OKUNACAK OLAN YERYÜZÜ ŞİİRLERİ CE

YERYÜZÜ
ŞİRLERİ

SEÇME SİİRLER

**SON BLUES
BİR GÜN
OKUNACAK
OLAN**

**CESARE
PAVESE**

TÜRKÇESİ: KEMAL ATAKAY

X
T
B

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://frantey.org>

ISBN: 978-625-8094-57-2

© 2018 Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.

ketebe.com

Ketebe Yayınları: 683

Yeryüzü Şiirleri

Yayın Yönetmeni
Furkan Çalışkan

Dizi Editörü
Aykut Ertuğrul

Editör
Ümit Güçlü
Ali Oturaklı

Düzeltili
Agah Türkoğlu

Kapak
Harun Tan

Mizanpaj
Nilgün Sönmez

1. BASKI

Mayıs 2022
İstanbul

Ketebe Yayınları
Sertifika No. 49619
Maltepe Mahallesi Fetih
Caddesi No: 6 Dk: 2
Topkapı 34010 İstanbul
Tel: 212 612 29 30
e-mail: ketebe@ketebe.com

Baskı ve Cilt
Matsis Matbaa Hizmetleri
San. ve Tic. Ltd. Şti
Sertifika No: 40421
Tevfik Bey Mah. Dr. Ali Demir Cad.
No: 51 Sefaköy Küçükçekmece /
İstanbul Tel: 212 624 21 11

Son Blues
Bir Gün Okunacak Olan
Bütün  irlerinden Seçmeler
(Gözden Ge irilm   Basım)

C E S A R E P A V E S E

T   R K   E S  
K E M A L A T A K A Y

Cesare Pavese

9 Eylül 1908'de, S. Stefano Belbo'da (Cuneo) doğdu. Ablası Maria'dan sonra dünyaya gelen Cesare, üçü küçük yaşta ölen beş kardeşin sonuncusuydu. Köylü bir aileden gelen babası, Piemonte adliyesinde memur olarak çalışıyordu. Annesi ise, Vercellili zengin esnaf bir ailenin kızıydı. Pavese, Santo Stefano Belbo'da başladığı ilkokul öğrenimini, Torino'daki özel Trombetta okulunda tamamladı. İlkokulu bitirdikten sonra, ortaokulu Cizvitlerin okulu Istituto Sociale'de, liseyi ise Massimo d'Azeglio'da okudu. Lisedeki öğretmenleri arasında, Piero Gobetti ve Antonio Gramsci'nin arkadaşı, faşizm karşıtı Augusto Monti de vardı. Siyasette ve toplumda saygın bir yeri olan aydın öğretmen Monti'nin genç Pavese'nin kişiliğinin oluşumu üzerinde ağırlıklı bir etkisi oldu. 1927'de Torino Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'ne kaydoldu. 1932'de mezuniyet sınavlarına, Croce estetiğinden güçlü izler taşıyan Whitman üzerine teziyle katıldı. Faşist İtalya'ya yönelik siyasal imaları nedeniyle tezi reddedildi. Ginzburg'un araya girmesiyle tezini savunma olanağı bulup mezun oldu. Mayıs 1935'te Giulio Einaudi ve birlikte çalıştığı arkadaşları ile aynı anda tutuklandı ve birkaç ay hapis yattı. Kasım 1938 ile Nisan 1939 arasında ilk kısa romanı olan *Hapishane*'yi yazdı. 1939 yılının Haziran–Ağustos ayları arasında *Senin Köylerin*'i, 1940'ta *Güzel Yaz*'ı kaleme aldı. 1943'te, işleri nedeniyle gittiği Roma'da askere çağırıldı. Kurtuluş'un ardından yeniden Torino'ya döndü. Komünist Parti'ye üye oldu. *L'Unità* gazetesine yazılar yazdı, burada Davide Lajolo ve Italo Calvino ile tanıştı. Eylül 1947 ile Şubat 1948 arasında *Tepedeki Ev*'i, Haziran–Ekim 1948'de *Tepelerdeki Şeytan*'ı ve 1949'da *Yalnız Kadınlar Arasında*'yı kaleme aldı. 1950'de *Güzel Yaz* kitabıyla Strega Ödülü'nü kazandı. 27 Ağustos 1950'de, Torino'daki bir otel odasında intihar ederek hayata veda etti.

Eserleri – Roman: *Senin Köylerin* (1941), *Tepedeki Ev* (1949), *Yoldaş* (1947), *Güzel Yaz* (1949), *Tepelerdeki Şeytan* (1948), *Yalnız Kadınlar Arasında* (1949), *Ay ve Şenlik Ateşleri* (1950). Öykü: *Ağustosta Tatil* (1946). Deneme: *Leuko ile Söyleşiler* (1947). Günlük: *Yaşama Uğraşı* (1935-1950). Şiir: *Çalışmak Yorar* (1930-1933-1936-1938-1940).

Kemal Atakay

1962'de Ankara'da doğdu. İÜ Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünü bitirdi. Illinois Üniversitesi (Urbana-Champaign) Karşılaştırmalı Edebiyat bölümünde Ortaçağ-Rönesans İngiliz ve İtalyan edebiyatları üzerine lisansüstü öğrenim gördü. Başta *Adam Sanat* ve *Kitap-lık* olmak üzere çeşitli dergilerde çevirileri, inceleme ve eleştiri yazıları yayımlandı. Yeditepe Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünde karşılaştırmalı edebiyat dersleri verdi. İngilizce ve İtalyanca'dan çok sayıda çevirisi çıktı.

İÇİNDEKİLER

<i>Pavese'nin Şiiri</i>	9
<i>Derlemenin İçeriği</i>	19
<i>Pavese: Hayatı ve Eserleri</i>	27

I

Çalışmak Yorar'dan (1936, 1943)

Güney Denizleri	35
Atalar	39
Manzara 1	41
Gece	43
Buluşma	44
Yalnızlık Tutkusu	45
Sabah	47
Yaz	48
Gecenin Olan	49
Acı	50
Deola'nın Düşünceleri	52
Sonra	54
Disiplin	56
Çalışmak Yorar (2019)	57

Gece Zevkleri	59
Manzara 4	61
Manzara 8	63
İsyan	64
Yeşil Orman	66
Poggio Reale	68
Mit	70
Çatılardaki Cennet	72
Yalınlık	73
Baba Olmak (2)	74
Sabah Yıldızı	75

EK

Henüz Yazılmamış Bazı Şiirler Hakkında	79
--	----

II

Sevgisizlik Şiirleri'nden (1934–1938)

Hüzünlü Şarap (2)	89
Yaratılış	90
Deola'nın Geri Dönüşü	91
Alışkanlıklar	92
Yaz (2)	94
Düş	95
Uyuyan Dost	96
Kayıtsızlık	97
Kıskançlık (2)	98
Uyanış	99

III

1931–1940 Yıllarında Yazılan Diğer Şiirlerden

Ezgi	103
İçimdeki Çocuk	104
Aylaklık	106
Hayalin Sonu	109

IV

Toprak ve Ölüm (1945–1946)

“Kızıl toprak, kara toprak”	113
“Sen bir toprak gibisin”	114
“Ve tepesin sen”	115
“Yüzün taştan yontulmuş”	117
“Kan dökülen tepeleri”	118
“Tuzlu su ve topraktan”	119
“Hep denizden geliyorsun”	121
“Ve o zamanlar biz korkaklar”	124
“Topraksın ve ölüm”	125

V

T’ye İki Şiir (1946)

“Göldeki ağaçlar”	129
“Sen de sevgisin”	130

VI

Ölüm Gelecek ve Gözleri Gözlerin Olacak (1951)

C'den C'ye	133
Sabahları Geri Geliyorsun Hep	134
“Bir kanın var, bir soluğun”	136
“Ölüm gelecek ve gözleri gözlerin olacak”	137
Sen, Mart Rüzgârı	138
Piazza di Spagna'dan Gececeğim	140
“Sabahlar aydınlık geçiyor”	141
Uyuduğun Gece	142
Kediler Bilecek	143
Son Blues, Bir Gün Okunacak Olan	145

PAVESE'NİN ŞİİRİ

Bu yazıda, Pavese'nin *Çalışmak Yorar*'ın 1943 basımına ek olarak koyduğu iki yazısı ile günlüklerinden yararlanarak, poetikasının ana çizgilerini belirlemeye çalışacağız.¹

Farklı Bir Şiir Anlayışı: Anlatı Şiir

Pavese'nin ilk şiir kitabı *Çalışmak Yorar* yayımlandığında, o dönem İtalyan şiirinin temel yönelimi Hermetizmle oluşturduğu karşıtlıkla dikkat çekmişti. Hermetik “poetika”, sözcüklerin anlamından çok sessel özelliklerini öne çıkaran, çağrışıma dayalı ve okurdan dilin belirsizliğini çözmesi için öznel bir çaba göstermesini isteyen bir anlayışı sergilerken; Pavese'nin anlatı şiiri, “geniş anlatı ritimleriyle yayılan, konuşma dilinden yararlanan, gürültülü-canlı bir dünyaya – lokantalar, kır, şehir sokakları, kasvetli varoşlar– yer veren, belli bir siyasal polemik unsuru içeren ve hiç şüphesiz çoğu

1 İlki, “Şairin Uğraşı” (bundan sonra, Ek 1); ikincisi ise, “Henüz Yazılmamış Bazı Şiirler Hakkında” (bundan sonra, Ek 2) adını taşıyan bu yazılardan ikincisi, bu çeviride yer almaktadır. Pavese'nin günlüğünden bütün alıntılar, Türkçe çevirisindendir: *Yaşama Uğraşı*, çev. Cevat Çapan (İstanbul: Can, 2021).

çağdaş şiirin incelikli solipsizminden ayrılan”² bir anlayışı ortaya koyuyordu.

Şairin Uğraşı: İmge ile Nesnellik Arasında

Pavese’nin Ek 1’de belirttiğine göre, *Çalışmak Yorar*’ın tamamlanması üç yılını almıştır. Bu üç yıllık gençlik ve keşifler dönemi boyunca, şiir görüşü ve sezgisel yetileri giderek derinlik kazanmıştır. Tüm çabalarını bir yana bırakarak şimdi bu arayışı çözümlemek amacındadır: “Yalın bir dille ifade etmek gerekirse, önümde, benim yazmış olmamdan çok, en azından bir zamanlar, İtalya’da yazılanların en iyisi olduğuna inandığım için beni ilgilendiren bir yapıt var ve bu yapıtı anlayacak en donanımlı insan benim”. Pavese’nin bir şiirden ötekine gerçekleştirdiği evrim yerine, onun derlemesinde bir kurgu keşfetmeyi yeğleyecek olanlara yanıtı ise, isteyenin böyle bir yapıyı bulabileceği, ama kendisinin onu yapıta koymuş olduğunu kabul etmeyeceği şeklinde. Benzeri şekilde, aynı kurguyu gerçek ya da öyle olduğu varsayılan şiir derlemelerinde de (Baudelaire’in *Kötülük Çiçekleri* ya da Whitman’ın *Çimen Yaprakları*) görememiştir: Bunlarda, imgeleme dayalı bir geçişten çok, zamansal bir geçiş söz konusudur. Pavese, farklı şiirlerin bir araya gelerek tek bir şiir oluşturmasını değil, tek tek her şiirin kendi başına ayakta duran bir yapısının olmasını amaçladığını belirtir.

Pavese’nin beğenisi, kafasında tam olarak netleştiremediği bir biçimde, temel olgulardan oluşan öze yönelik bir anlatım istiyordu. Ancak bu, kitabelik ve anıştırma özellikleri nedeniyle haksız bir biçimde temel olgulara yöneldiği iddiasındaki dil ile anlatılmış alışageldiğimiz içedönük soyutlama olmayacak-

2 Bkz. Salvatore Guglielmino, *Gulda al novecento*, Milano: Principato, 1978, s. I / 305. Guglielmino, Pavese’nin bir yazısından alıntıyla onun bu dönem şiiriyle ilgili görüşlerini de aktarmış: “İtalyan dünyazısı kendisine yabancılaşmış bir konuşmaydı, İtalyan şiiri ise acı çeken bir sessizlik”.

tı. Bu noktada, Pavese’de anlatı şiir fikri oluşmaya başlar; ama Poe’nun *Yazının Felsefesi*’nde belirlediği ölçütler doğrultusunda, kaçınmak zorunda olduğunu hissettiği şey, kısa şiirdir. Bu yalnızca bir biçim sorunu değildir; yaratmak istediği şiir, açık ve belirgin, adaleli, nesnel, öze yönelik olmalıdır. Amacını gerçekleştirdiği ilk şiiri ise, birçok başarısız denemeden sonra, derlemenin ilk şiiri olan “Güney Denizleri”dir. Pavese, içini dökme ile genellikle patolojik bir haykırıyla biten derinlemesine irdeleme arası bir lirizmden “Güney Denizleri”nin açık ve ölçülü anlatısına geçişin, birden gerçekleşmekle birlikte, bunu hazırlayan üç şeyin bulunduğunu belirtir: Kuzey Amerikan edebiyatı ile ilgili çalışmalar ve çeviriler, kısmen Piemonte ağzıyla yazılan öyküler ve bir ressam arkadaşıyla oluşturduğu, çeşitli şiirler, tragedyalar, şarkı sözleri, vb’den oluşan ve hepsi Yunan şairi Sotades³ tarzında yazılmış amatör bir pornografi koleksiyonu: Arkadaşlara yönelik olarak hazırlanan ve bazılarının çok beğendiği müstehcen eserler.

“Güney Denizleri”nin art alanındaki bu üçlü etkiden, en çok üçüncüsü önemli olmuştur: Bu Sotades tarzı denemeler Pavese’ye, sanat uğraşını, üstesinden geldiği güçlüklerden kaynaklanan zevki, bir temanın sınırlarını, imgelem ile üslup oyununu ve bir üslubun –ki ona göre, aynı zamanda dinleyici ya da okur ile bir hesaplaşmadır da– yarattığı mutluluğun gizemini göstermiştir. Söz konusu üç benzersiz deneyimden Pavese, ne denli yüce olursa olsun her şiirsel atılımın, insanın içinde yaşadığı ortamın etik ve pratik gerekliliklerine çok dikkatle eğilmesi gerektiğini öğrenmiştir. Bu hazırlıktan sonra gelen “Güney Denizleri”yle ilk anlatı şiir gerçekleşmiş oluyordu. Ama “Güney Denizleri”ni yazarken kaçındığı retorik imge korkusu, onu olayları nesnel olarak sunmaya itmiş; olayların bu şekilde nesnel sunumu, şiiri psikoloji ile kronik arası bir yere yerleştirmişti. Özellikle *imge kurucuların* kolay imge

3 Sotades: İÖ 4. yüzyılda yaşamış olan Yunanlı şair. Kaba saba ve müstehcen yergiler yazmıştır.

kullanımından, sözleri birer fetiş nesnesi haline getirme anlayışından kaçınmıştı. Pavese'nin Ek l'den on yıl sonra günlüğü *Yaşama Uğraşı*'nda yazdıkları, bunun teknik-biçimsel bir sorun olmaktan çok, ontolojik bir sorun olduğunu ortaya koyar:

Şiir ritimle dile gelen özgür düşüncedir dediğimiz zaman, sadece şiirin doğasını tanımlamak isteriz. Şiirimizin durmadan nesneleri yok etmeye çalışması, kendi nesnesi ve kullandığı kelimelerin özü olmak istemesi bu yüzdendir. D'Annunzio'nun eserlerinde genellikle bir yozlaşma belirtisi olan sözlerle esrikleşme eğilimi, bu özü nesnelerin eti ve kemiği olarak görür. Bu evrensel bir ses taklididir. Bizim eserimizde anlatım katıksız ve yalındır; ritmini, nesnelerin sesinden daha derin bir yerde bulur: Kendinin farkında olmayan, söyleyeceği her şeyi söylemekten çekinen bir anlatımdır bu. Tedirginliğimizin nedeni de, tek gerçeğimiz olan kelimelere güvenmeyişimiz, henüz ne olduğunu açıkça bilmediğimiz bir öz arayışımız, kararsızlığımız, acı çekmemizdir.

Çalışmak Yorar adlı kitabım bile, biraz yüzeyin altına inince, bu eğilimi gösteriyor: Nesnesini kelimelerin seslerinin ve biçimlerinin altında aramak; ne şarkı, ne de söz esrikliği olan bir ritim bulmaya çalışmak. Bu yüzden müzikten kaçıp belirsiz renkte kelimeleri kullanıyor. Doğaya ayna tutmanın bir başka biçimi olan konuşma diliyle renk kazanmaya fazla yer vermesi tek yanlışı. Ama yavaş yavaş bundan kurtuluyor, ritmin disiplinine giriyor. Sonra düzyazı bölümlerde yeniden konuşma diline dönüyor. Neden? Çünkü bu bölümlerde ritmin desteğinden yoksun kalıyor da ondan. Şimdi sorun, bu desteği varsayarak bir şeyin özüne nasıl varılacağını bulmaktır.

(*Yaşama Uğraşı*, 17 Temmuz 1944)

Tabii, böylesine bir yalınlık programı, tek çıkış yolunu nesneye tutkuyla, sıkı sıkıya bağlanmada bulmuştu. Bir konunun

her tür imge kullanımını bir yana bırakarak işlenmesi, konunun bir engel haline gelmesi ve nesneye kendini bırakma sonucunu getirmişti.

Bu nesnel üslup, kadın düşmanı belli bir erkeksilik tutumu ve buna eşlik eden bazı başka tutumlarla Pavese'nin nesnel olduğunu düşündüğü anlatı şiirin gerçek örüntüsünü oluşturuyordu. Şiiri bir psikolojinin ya da kroniğin anlatısı olmaktan kurtarmak için, Shakespeare ile Elizabeth dönemi İngiliz yazarlarını okumasını beklemek gerekecekti. Bu sıralarda yazdığı "Manzara 1", şiirdeki münzevi ile çevresindeki tüm öteki şeyler arasında kurduğu bağ aracılığıyla Pavese'nin imgeyi keşfetmesini sağlamıştı. Münzevi ile manzara arasında kurulan bağda, retorik olarak anlaşılan imge değil, anlatının ta kendisi olan imge söz konusuydu. Pavese, bu keşfin önemini, "her tür şiirsel etkinliğin birincil kaynağına ulaşmıştım (ya da bana öyle geliyordu)" sözleriyle dile getirir ve o kaynağı şöyle tanımlar: "Bir gerçeklikle ilgili kişisel algımızın ta kendisi olan bir imgelemsel ilişkiler bütünü, yeterli bir bütün olarak aktarma çabası". Böylece, ilk baştaki psikoloji ya da kronik nesnelliğin yerini, şimdi birbirleriyle ilişkileri bağlamında görülen imge anlatının daha somut ve gerçekçi anlatısı alır. Ne var ki, bu kez sorun, farklı nesne, olay ve kişiler arasında kurulan bu imgelemsel bağlantının sınırının ne olduğunu, bu imgelemsel ilişkiler arayışının hangi noktada durması gerektiğini saptamaktır.

Serüvenin Sonu:

Henüz Yazılmamış Bazı Şiirler Hakkında

Ek 2, Pavese'nin tek şiir ile şiirler grubu kavramı arasındaki "çelişki"yi, yani Ek 1'de sözünü ettiği kurgu sorununu hâlâ düşünmekte olduğunu gösterir. Ama burada da sorun, belli bir sessizlikten sonra yazılan şiirlerin, yeni bir şiir grubu oluşturup oluşturamayacağından çok, şairin uğraşında yeni bir

aşamanın, yeni bir duyarlılığın habercisi olup olmadığıdır. Belki de bir serüvenin sona erdiğinin göstergesi, “yorgun”, “vaatten yoksun” şiirler ya da onlara eşlik eden sıkıntı duygusudur. Pavese, sıkıntıyı, tatminsizliği, büyük ya da küçük her şiirsel buluşun çıkış noktası olarak değerlendirerek, böyle bir olasılığı dışlar. Üstelik:

Bir grup şiirin birliği (tek şiir), yazma sürecinden önce belirlenebileceğimiz soyut bir kavram değildir, yavaş yavaş somut olarak belirginlik kazanan organik bir bağlantılar ve anlamlar dolaşımıdır. Öyle ki, tüm grup yazıldıktan sonra, onda henüz bariz bir birlik görmeyecek ve bu birliği tek tek şiirleri gözden geçirerek, şiirlerin sıralamasını yeniden düzenleyerek, şiirleri daha iyi anlayarak keşfetmek zorunda kalacaksınız.

Öyleyse, *Çalışmak Yorar* arayışının sona erdiğini gösteren belirti nedir? Bunun, Pavese açısından tematik ve en geniş anlamıyla teknik diyebileceğimiz iki yanıtı vardır: İlki, köyünden gurur duyan ve şehri de ona benzer bir yer olarak düşleyen, ancak bir çözüm olarak sığındığı cinsellik ve tutkunun, sonunda onu köklerinden kopardığı, daha trajik bir yalnızlık içine ittiği ergenin serüveni. İkincisi ise, bir kişi ya da bir manzaranın doğalcı bir biçimde işlendiği anlatı şiir tekniği. Pavese’ye göre, bu tematik ve teknik sorun, dört yıl sonra, yani Ek 1’in yazıldığı 1936’dan Ek 2’nin yazıldığı 1940’a kadar geçen süre içinde çözüme kavuşmuştu: İlki, erkeğin yalnızlığının pratik kabulü ve haklı çıkarılması; ikincisi ise, yeni ritim arayışları ve bu yoldaki birkaç girişimle.

Pavese’ye göre, yeni şiir serüveninde tek tek her şiirin kuruluşu ile şiir grubunun kuruluşu benzer nitelik taşıyacak ve bu yeni aşamanın doğalcı anlatı biçiminde özetlenmesi mümkün olmayacaktır:

Elbette, bu kez de, imge sorunu merkezi konumunu koruyacak. Ne var ki, gördüğümüz gibi, bu bir *imgeler anlat-*

ma –boş bir formül– meselesi olmayacaktır, çünkü hiçbir şey bir imgeyi zihinde canlandıran sözcükler ile bir nesneyi zihinde canlandıran sözleri birbirinden ayırt edemez. Bu, gerçekçi değil, simgesel bir gerçekliği betimleme –ister doğrudan ister hayal gücü yoluyla olsun– sorunu olacaktır. Bu şiirlerde olaylar, gerçeklik öyle istediği için değil, zihin öyle karar verdiği için meydana gelecektir, eğer meydana gelecekse. Tek tek şiirler ve *canzoniere*, bir özyaşamöyküsü değil, bir yargı olacaktır. Kısacası, *İlahi Komedya*'da olduğu gibi (oraya ulaşmak gerekiyordu); ama bir noktayı göz ardı etmeden: Senin simgenin, alegoriye değil, Dantegil imgeye karşılık gelmesi gerek.

***Bir Poetikanın Anahtarı: Yaşama Uğraşı*⁴**

Pavese, Ek 2'de *Çalışmak Yorar*'ın konusunu, köyünden gürur duyan ve şehri de onun gibi düşleyen ve bir çözüm olarak sığındığı cinsellik ve tutkunun, onu daha trajik bir yalnızlığa ittiği ergenin serüveni olarak tanımlıyordu. Şairin eserlerinde sık sık beliren bir durum, yurdundan uzaklaşmış, bir süre (çoğunlukla uzunca bir süre) başka yerlerde yaşamış bir kişinin, daha sonra kendi topraklarına dönmesi, çocukluğu ile, çocukluğunun anıları ile bağlantı kurmaya çalışmasıdır (sözgelimi, “Güney Denizleri”nde ve son romanı *Ay ve Şenlik Ateşleri*'nde). Kişinin, insanlarla iletişim kurmanın güçlüğüne, yalnızlığa karşı tek dayanağı, kendi toprağıyla, ait olduğu yurtla, anılarla kurduğu duygusal ve biyolojik bağdır. *Ay ve Şenlik Ateşleri*'nde Anguilla'nın belirttiği gibi: “Bir yurt yalnız olmamak demektir, insanlarda, ağaçlarda, toprakta, sen orada olmadığında bile seni bir şeylerin beklediğini bilmektir”. Öte yandan, olgunluk, erişkinlik, büyüme de, tıpkı yurdundan uzaklaşmada olduğu gibi, temel olandan uzaklaşmak demektir. Onun yarattığı yabancılaşma duygusu da, ancak

4 Yazının bu bölümünde yer yer, Salvatore Guglielmino'nun 2 nolu dipnotta sözünü ettiğimiz çalışmasından yararlanılmıştır.

anılarla, çocukluktaki algılamalarla, çocukluğun geçtiği fiziksel mekânlarla yeniden kurulan bağ aracılığıyla giderilebilir:

Başımızdan geçen her şey, bizim için tükenmez bir hazinedir. Onları ne zaman yeniden düşünsük, kapsamlarını genişletmiş, çağrışımlarını zenginleştirmiş, anlamlarını derinleştirmiş oluruz. Çocukluk dönemi sadece gerçekten yaşadığımız çocukluğumuz değil, yeniyetmelik ve olgunluk dönemlerimizin onunla ilgili izlenimleridir de. Hayatımızın en önemli dönemidir, çünkü bu konuda düşünce zincirleriyle en çok o dönem zenginleşmiştir.

Yıllar bir anı birimidir, saatler ve günlerse yaşantı birimi.

(*Yaşama Uğraşı*, 10 Aralık 1938)

İnsanın, ait olduğu toprakla, çocukluğuyla kurduğu bu derin bağ (“Her şey insanın çocukluğundadır, o anda şaşırtıcı bir irkilti gibi duyulan geleceğin büyüleyici niteliği bile”), Pavese’nin neden Langhe dışındaki tepelerde, doğa manzaralarında *şiiirleştirebileceği* bir şeyler bulamadığını da açıklar. Anıların olmadığı bir manzara, tarihi olmayan, geçmişini olmayan, kısacası belleksiz bir manzaradır:

Pineto yakınlarında, deniz kıyısında, geceleyin suların çekildiği saatlerde trenle giderken uzakta yakılan ateşleri seyretmek, sende dile getirmen gereken düşünceler uyardırsa, seni bir çocukluk anısı gibi duygulandırsa bile, gerçekte bunun senin için ne bir anı, ne de durmadan kafanda beliren bir hayal olduğunu biliyorsun. Gerçi önemsiz, edebi ya da çağrışımsal nedenlerle seni büyülüyor bu, ama bir bağ ya da o bildiğin tepelerden biri gibi dünyayı tanıyışının damgasını taşıyor. Bundan da şu sonuç çıkıyor: Doğanın birçok kesimleri (sözelimi, deniz, kırlar, ormanlar ve dağlar) senin ilgi alanının dışında kalıyor, çünkü sen bu yerlerde en gerekli zamanlarda yaşamış değilsin. Bunları şiirinde canlandırman gerekseydi, bir dünyaya şiirsel say-

gınlık kazandırmak için gerekli olan o gizli anlayış, sezgi ve ayrıntı zenginliğiyle dolaşamayacaktın bu bölgelerde. Aynı şey insan ilişkileri ve insanların kendileri için de geçerli: Ancak zamanla zihninde biçim alan, duyarlığında belirginleşen durumlar ve kişiler, ruhunun bir parçası olmayı başarmış ve sanat eserlerine kan ve can veren o sayısız kökleri salmışlardır. Kısacası, sadece istediğin için belli bir doğa parçasına ya da belli bir çevreye şiirsel bir ilgi duyamazsın; olsa olsa, bunları çocukluk ve yeniyetmelik yıllarının (yetersiz) kalıplarına uydurabilirsin.

(*Yaşama Uğraşı*, 10 Şubat 1942)

Pavese *mit* kavramıyla bu temel kaygılarını bir senteze ulaştırmıştır; Guglielmino'nun da belirttiği gibi, Vico hakkındaki düşünceleri, etnoloji incelemeleri, dekadan sanatın irrasyonallizmiyle bağları Pavese'yi, şu temel görüşe götürmüştü: Başlangıçta dünya ile olan temasımızla bizde, mitler ve simgeler yaratılır; bu mitler, simgeler irrasyonel, ancak gelecek açısından kesin ve belirleyici bir anlam edinir, nesnelerin anlamı niteliğini kazanırlar: Bir tür kandaki anıdır bu. Tüm gizemci görünümüne karşın, Pavese'nin mit ya da simge kavramının son derece somut bir anlamı da vardır. Bu kavram, Pavese'de bir poetikaya, hatta dünyayla ilişki kurmamızın bir yöntemi-ne dönüşür:

Yepyeni bir yere, kendine özgü görünümü, kendine özgü töreleri, evleri, yüzleri olan bir yere gittiğim zaman, orada yaşamış olsaydım, şimdi çocukluk anılarım olacak birçok şey dikkatimi çekiyor. Dolaşırken başka insanların düşlerini bozuyormuşum duygusunu bana veren de budur.

(*Yaşama Uğraşı*, 29 Nisan 1943)

Kemal Atakay

DERLEMENİN İÇERİĞİ

[Bu bölüm, şu iki metnin Einaudi 1993 baskılarından derlenip çevrilmiştir: *Lavorare stanca* ve *Le poesie del disamore*. Pavese'nin günlüğünden alıntılar için bkz. *Yaşama Uğraşı*, çev. Cevat Çapan (İstanbul: Can, 2021)]

I

ÇALIŞMAK YORAR

1936 Solaria Basımı

Çeviriye esas teşkil eden basımdan (Einaudi, 1943) önce, Pavese *Lavorare stanca* (*Çalışmak Yorar*) başlığıyla bir şiir derlemesi yayımlamıştı. Sınırlı sayıdaki bu basımda (Solaria, 1936), 45 şiir bulunuyordu ve 1943 basımında yer alan grup bölümlemesi yoktu. Bu 45 şiirden 39'u 1943 basımına alınmıştır. İkinci basıma alınmayan 6 şiirden ("Yol Türküsü", "Aylaklık", "Mülk Sahipleri", "Aldatma", "Kötü Arkadaşlar", "Antik Disiplin") ikincisi ("Aylaklık"), bu çeviride yer almaktadır.

Pavese'nin *Solaria* dergisinin yayın yönetmenlerinden Alberto Carocci'ye yazdığı mektupların da gösterdiği gibi,

Çalışmak Yorar'ın Solaria tarafından yayımlanması, uzun bir süreyi gerektirmiştir. Pavese, Temmuz 1933'de elyazmasını Carocci'ye teslim etmiş, daha sonra yazdığı şiirlerle giderek ilk metnin kapsamını genişletmişti. Metnin, yalnızca siyasal nedenlerle değil (kitap çıktığında Pavese sürgündeydi), özellikle "müstehcenlik" açısından sansürle sorunları oldu. Şair, sansürün müdahalesiyle basım taslaklarından dört şiiri ("Keçi Tanrı", "Dina'nın Düşünceleri", "Bale", "Baba Olmak") çıkarmak zorunda kaldı.

1943 Einaudi Basımı

Çalışmak Yorar'ın ilk basımı gibi, Einaudi'nin yayımladığı ikinci basımının da, uzun bir yayım serüveni oldu ve kitap şanssız bir tarihte çıktı. Bu kez gecikmelerin nedeni, özellikle bombardımanlar ve matbaaların boşaltılmasıydı. Yayımcıya Haziran 1941'de teslim edilen elyazması, Alman işgali altındaki ülkede Ekim 1943'te yayımlanabildi. Kitabın ilk sayfasındaki başlık şöyleydi: *Çalışmak Yorar; Genişletilmiş yeni basım*. Pavese'nin yazdırdığı kapak şeridinde ise şu sözler yer alıyordu: *Çağdaş şiirin en ayrıksı seslerinden biri*.

Derlemede 70 şiirin yanı sıra, iki yazıdan oluşan eleştiri eki yer alıyordu: İlki, Kasım 1934 tarihli "Şairin Uğraşı"; ikincisi, Şubat 1940 tarihli "Henüz Yazılmamış Bazı Şiirler Hakkında". (Bunlardan ikincisi, bu çeviriye alınmıştır.) "Cesare Pavese, *Çalışmak Yorar*, Genişletilmiş İkinci Basım" başlığının bulunduğu basım için hazırlanan elyazması dosya, Pavese'nin şu elyazısı notu ile açılır: "Eğer ikinci kez basılırsa, *Çalışmak Yorar*'ın kesin biçimi bu olacaktır".

SEVGİSİZLİK ŞİİRLERİ (1934-1938)

Pavese'nin elyazmaları arasında, daktiloyla yazılmış on bir sayfalık küçük bir dosyanın ilk sayfasında, *Sevgisizlik Şiirleri* (1934-38), *Cesare Pavese* ve sayfanın üst kısmında yazarın kurşunkalemle yazdığı “daha önce çıkarılan şiirlerden en organik olanları” sözleri yer alır. Bu şiirlerin hemen hepsinin, nihai elyazması metni ve müsveddeleri bulunmaktadır.

Sevgisizlik Şiirleri'ndeki on bir şiir şunlardır: “Hüzünlü Şarap (2)”, “Yaratılış”, “Deola'nın Geri Dönüşü”, “Alışkanlıklar”, “Yaz (2)” “Düş”, “Uyuyan Dost”, “Kayıtsızlık”, “Kıskançlık (2)”, “Yeniden Uyanış”, “İki”. Bunlar, 1934 ve 1935'te yazılmış olan ilk ikisi dışında, sürgünden dönüşü izleyen dönemde, o âna kadar Pavese'nin şiir üretimini besleyen damarın tıkanmış bir zamanda yazılmış şiirlerdir. En ciddi aşk krizinin yarattığı öfkeyle, ama aynı zamanda eleştirel bilincin şiirsel keşiflere üstün gelişle çakışan bu yaratıcı krize, *Yaşama Uğraşı* adlı günlükler kapsamlı olarak tanıklık eder. Günlüğe 30 Aralık 1937'de, o yıl “yeniden kendimi şiir yoluyla anlatmayı denedim ve başarıya ulaştım” diye yazdığında, hiç kuşkusuz Pavese bu şiir grubuna göndermede bulunur. Daha sonra, eski damarı yeniden bulmuş olmaktan memnurluk duyar (“Aydınlanma”, “Köylü Fahişe”, “Sarhoş Yaşlı Kadın” ve sürgünü izleyen dönemden reddetmediği az sayıdaki şiir) ve muhtemelen o zaman (son şiirin yazılış tarihi olan 1938'de) *Sevgisizlik Şiirleri*'ni –artık onları sona ermiş bir krizin ürünleri olarak değerlendirerek– yeniden sınıflandırır.

1931-1940 YILLARINDA YAZILAN DİĞER ŞİİRLER

Bu bölüm, Pavese'nin *Çalışmak Yorar* yıllarında yazdığı, ancak 1943 basımına almadığı şiirleri içerir. Şiirlerin üç değişik kaynağı vardır:

- a) Pavese'nin, *Öyküler ve Yayımlanmamış Şiirler* dosyasında muhafaza ettiği, elle veya daktiloyle yazılmış ve son biçimleri verilmiş olan bir grup şiir. Bu şiirler şunlardır: "Hüzünlü Şarap (1)", "San Martino'da Yaz", "Dina'nın Düşünceleri", "Çalışmak Yorar (1)", "İnanmayan İnsanlar", "Hayalin Sonu", "Kıskançlık (2)", "Hüküm Süren Huzur", "Başka Zamanlar", "Poetika", "Manzara (1938)", "Ev" ve bunların yanı sıra *Sevgisizlik Şiirleri*'ni oluşturan on bir şiir ile 1946 yılında yazılmış iki şiir.
- b) Çok düzensiz müsveddelerde bulunan şiirler: "Ezgi", "İçimdeki Çocuk", "Alter Ego". Bu metinler, şiirlerin İtalyanca basımını hazırlayan Italo Calvino tarafından belirlenmiştir.
- c) Pavese'nin *Çalışmak Yorar*'ın Solaria basımında yayımladığı, daha sonra 1943 Einaudi basımından çıkardığı altı şiir.

ÇALIŞMAK YORAR'IN DÜNYASINDAN KOPUŞ

Pavese, *Çalışmak Yorar*'ın sonuna eklediği iki yazıdan, Şubat 1940 tarihli ikincisinde ("Henüz Yazılmamış Bazı Şiirler Hakkında"), *Çalışmak Yorar* "serüveninin sona erdiği"ni belirtmişti. 1943 basımında, Pavese'nin bu açıklamasından sonra yazılmış birçok şiir yer almakla birlikte, bu şiirlerin öncekilerden çok farklı olduğu bir gerçektir. Bu, Pavese'nin 1930 yılından beri izlediği ve biçimsel açıdan bazı çok başarılı örneklerle karşın, 1936'dan itibaren sıkıldığı yönünde belirtiler ortaya

koyduğu anlatı şiir idealinden kopuştur. Pavese'nin şiir arayışının, yazarın anlatımsal gerilimini düzyazı anlatılarda yoğunlaştırmayı başardığı andan başlayarak (1939: *Hapishane ve Senin Köylerin*; 1940: *Güzel Yaz*), gerek biçimsel olarak gerek içeriklerde ağırlık kazanan lirizm açısından başka yollara yönelmesi bir rastlantı değildir.

Bu andan başlayarak, Pavese şiir yazma ihtiyacını yalnızca sevgi ilişkileriyle bağlantılı olarak duyacaktır. Sevgi şiirlerinin, hatta bir kadına adanmış şiirlerin bile bir kadın *için* yazılmadığı, karşıdaki biriyle zorunlu olarak (gerçek ya da arzulanan) bir diyalogu öngörmeyen, yalnızca epik-lirik biçim içinde duygusal bir durumu dile getiren tipik Pavese şiirinin aksine, bu şiirler, hep bir kadın *için* yazılacak ve kendisiyle konuşulan bir kadının varlığını öngörecektir: 1940 tarihli üç şiirin adandığı E; 1945 tarihli *Toprak ve Ölüm*'ün C.'si; keza, 1946 yılında yazılmış olup daha önce yayımlanmamış iki şiirdeki kadın.

IV

TOPRAK VE ÖLÜM (1945-1946)

Pavese'nin Roma'da 27 Ekim 1945 ile 3 Kasım 1945 arasında yazdığı şiirler, onun beş yıl öncesine kadar yazdığı şiirlerden net olarak ayrılır ve Pavese'nin o yoğun mevsimde yazdığı öteki metinler arasına yerleştirilmelidir. Akdeniz mitolojisi atmosferi, *Leuko ile Söyleşiler*'in ve Bianca Garufi ile birlikte yazdığı *Büyük Ateş* romanının atmosferiyle aynıdır.

Pavese bu dokuz şiiri, hepsini kapsayan *Toprak ve Ölüm* başlığıyla, 1947 yılında, Padova'da yayımlanan *Le tre Venezie* dergisinde yayımlamıştır. Pavese'nin gruptan seçtiği iki şiir ("Kızıl toprak, kara toprak" ile "Kan dökülen tepeleri"), 1949 yılında *Ressam Ernesto Treccani'nin Çizimleri* kataloğunda yayımlanmış; Pavese henüz hayattayken, bu şiirler grubunun

tamamı Giacinto Spagnoletti'nin baskıya hazırladığı 1909–1949 *İtalyan Şiiri Antolojisi*'nde yer almıştır.

Pavese'nin ölümünden sonra, *Toprak ve Ölüm* grubu, yazarın ölümünden sonra basılan *Ölüm Gelecek ve Gözleri Gözle-
rin Olacak* adlı şiir kitabına dahil edilerek yayımlanmıştır.

Gruptaki tek tek şiirlere başlık verilmemiş; tarihler, daktiloya çekilmiş sayfalarda gösterilmiştir. Yer belirtilmemiş olmakla birlikte, şiirlerin yazıldığı yer kesin olarak Roma'dır.

V

T.'YE İKİ ŞİİR (1946)

Pavese'nin Roma'da 18–23 Haziran 1946 tarihleri arasında yazdığı iki şiir. *Öyküler ve Yayımlanmamış Şiirler* dosyasında daktiloya çekilmiş iki yaprak halinde ve şiirlerin temize çekilmemiş nüshalarının bulunduğu dosyada, kurşunkalemle yazılmış müsveddeler arasında yer almaktadır. Bir başka dosyada bulunan notta T.'ye İki Şiir, 18–23 Haziran '46 şeklinde gösterilir (bu dosyada Pavese, o dönem boyunca Roma'da yazdığı bütün metinlerin birer kopyasını ve bu metinlerle ilgili bilgileri saklıyordu). Şiirlerin adandığı T. (daha eski şiirlerdeki T. ile karıştırılmamalıdır), belki de 25 Nisan 1946 tarihli günlükte sözü edilen Ter. olabilir. Pavese ondan şöyle söz eder:

Her akşam işinden çıkıp kahveye uğradıktan ve bütün arkadaşların evlerine gittikten sonra yeniden yalnız olmanın o yoğun sevincini duyarsın. Her gün yeniden tattığın tek mutluluktur bu.

Doğanın her köşesinin kendine göre bir düzeni olduğunu, ayrı öğeleri arasında kendine göre bağlantılar kurduğunu görüyorsun. Sözelimi, belli bir bölgedeki çiçeklerin renkleri hep aynı tonda. Ter., bunu o bölgeye özgü bir ışık ve

nem niteliğiyle açıklıyor. Olabilir. Yaradanın işine kimse karışamaz. Doğal yasaların geçerli olması yeter.

Ter., senin heyecan fırtınalarının dinmesinden sonraki durumu hatırlatıyor. Senin heyecanların engin, o ise küçücük bir kadın; senin heyecanların kaba, haşın, o ise yumuşak ve sevimli; senin heyecanların karmaşık, güç, sana karşı gelen duygular, o ise içten, sokulgan, iyi bir dost. Bir tutku onu bitirip tükettiği zaman, doğal ve istekli bir şekilde kurtuluyor bu durumdan. Kendisinden öncekiler gibi. Sonu da onlarınki gibi mi olacak?

Bu iki şiir, ilk kez 1962 yılında, Einaudi yayınevinin yayımladığı *Yayımlanmış ve Yayımlanmamış Şiirler*'de yer almıştır.

VI

ÖLÜM GELECEK VE GÖZLERİ GÖZLERİN OLACAK

Torino ve Roma'da 11 Mart–11 Nisan 1950 tarihleri arasında, Constance Dowling için yazılan 10 şiir (8'i İtalyanca, 2'si İngilizce), Pavese'nin ölümünden sonra onun Einaudi yayınevindeki ofisinde, yazı masasında bir dosya içinde bulunmuştur. Daktiloya çekilmiş metinlerde yazarın elyazısıyla yazdığı başlıklar ve tarihler bulunuyordu, ilk sayfası da gene yazarın elyazısıyla yazılmıştı: *Ölüm Gelecek ve Gözleri Gözlerin Olacak 11 Mart–11 Nisan 1950*. Bu şiirler, yazarın ölümünden sonra, *Ölüm Gelecek ve Gözleri Gözlerin Olacak* başlıklı kitapta (Torino: Einaudi, 1951) yayımlanmıştır.

PAVESE: HAYATI VE ESERLERİ

- 1908–13 Cesare Pavese, 9 Eylül 1908’de, S. Stefano Belbo’da (Cuneo) doğdu. Ablası Maria’dan sonra dünyaya gelen Cesare, üçü küçük yaşta ölen beş kardeşin sonuncusudur. Köylü bir aileden gelen babası, Piemonte adliyesinde memur olarak çalışıyordu. Annesi ise, Vercellili zengin esnaf bir ailenin kızıydı. Pavese, çocukluğu boyunca, tatillerde Langhe yöresine dönecek ve en iyi arkadaşı, *Ay ve Şenlik Ateşleri*’nin Nuto’su Pinolo Scaglione olacaktır. Santo Stefano Belbo’da başladığı ilkokul öğrenimini, Torino’daki özel Trombetta okulunda tamamlayacaktır.
- 1914–26 Beyin kanserine yakalanan babası, 1914’te ölür. Ailenin bütün yükü, enerjik ve az konuşan bir kadın olan annesinin üzerine kalır. İlkokulu bitirdikten sonra, ortaokulu Cizvitlerin okulu Istituto Sociale’de, liseyi ise Massimo d’Azeglio’da okur. Lisedeki öğretmenleri arasında, Piero Gobetti ve Antonio Gramsci’nin arkadaşı, faşizm karşıtı Augusto Monti de vardır. Siyasette ve toplumda saygın bir yeri olan aydın öğretmen

Monti'nin genç Pavese'nin kişiliğinin oluşumu üzerinde ağırlıklı bir etkisi olacaktır.

İlk şiir yazma girişimleri lise dönemine rastlar. Guido da Verona'yı (1881-1939), Gabriele d'Annunzio'yu (1863-1938) okur, yaşamı boyunca bağlı kalacağı Mario Sturani ile dostluk kurar. Torino'daki bir müzikli kafede şarkıcı-dansçı olarak çalışan bir kızla yaşadığı ilk duygusal hayal kırıklığı da bu yıllara uzanır. Buluşmak için kızla sözleştikten sonra, akşam saat altıdan geceyarısına kadar boş yere onu bekler. Soğuk ve yağmur, zatürreye yakalanmasına ve üç ay okuldan uzak kalmasına yol açar. Bu sıralarda çok güçlü bir şoku da, okul arkadaşı Baraldi'nin trajik ölümüyle yaşar. Görünüşte mutlu ve kadınlardan yana şanslı olan arkadaşı, aşk yüzünden intihar etmiştir.

1926 yılında olgunluk sınavını verir. İlk şiirlerini *Ricerca di Poesia* dergisine yollar, ancak şiirler geri çevrilir. Kendi kendine İngilizce çalışır ve Whitman'ı okur. Bu arada arkadaş çevresi genişlemiş, artık dostluk ilişkileri içinde olduğu Monti aracılığıyla, Norberto Bobbio, Massimo Mila, Leone Ginzburg ve Vittorio Foà ile tanışmıştır.

1927-34 1927'de Torino Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'ne kaydolur. 1930'da annesi ölür. Bu yıllarda Croce'yi okur ve ona hayranlık duyar. *Çalışmak Yorar* üzerine ilk çalışmaları 1931 yılındadır.

1932'de mezuniyet sınavlarına, Croce estetiğinden güçlü izler taşıyan Whitman üzerine teziyle katılır. Faşist İtalya'ya yönelik siyasal imaları nedeniyle tezi reddedilir. Ginzburg'un araya girmesiyle tezini savunma olanağı bulur ve mezun

olur. Bu, Melville'den *Moby Dick* çevirisi dahil olmak üzere, çeviriler yaptığı yoğun bir çalışma dönemidir.

Bu arada geçimini sağlamak amacıyla geçici öğretmenlik yapar ve özel dersler verir. Faşist Parti'ye üye olmadığı için öğretmenlik sınavlarına katılamaz, dolayısıyla öğretim kurumlarında öğretmenlik yapamaz. 1933'te Giulio Einaudi, Einaudi yayınevini kurmuş ve dostlarıyla Massimo d'Azeglio Lisesi'nden okul arkadaşları olan antifaşist entelektüeller grubunu kendisiyle çalışmaya çağırmıştır. 1934'ün başlarında Adalet ve Özgürlük hareketinden antifaşist bir grup tutuklanır; tutuklananlar arasında Leone Ginzburg da vardır. Pavese'ye *La Cultura* dergisinin yönetiminde onun yerini alması önerilir. Bu arada Pavese, Ginzburg aracılığıyla, *Çalışmak Yorar* şiirlerini değerlendirmesi için Solaria'nın yöneticisi Alberto Carrocci'ye göndermiştir. Elio Vittorini şiirleri okuyup olumlu görüş bildirir, bununla birlikte *Çalışmak Yorar* ancak 1936'da yayımlanabilecektir.

1935-40 Mayıs 1935'te Giulio Einaudi ve birlikte çalıştığı arkadaşları ile aynı anda tutuklanır. Bir soruşturma sırasında polis Pavese'nin evinde, Roma'da siyasal nedenlerle tutuklu bulunan Altiero Spinelli'nin bir mektubunu bulmuştur. Birkaç ay hapiste yatar. Brancaleone Calabro'da geçireceği üç yıllık sürgün cezası nedeniyle haptisten salıverilir. Suçunun bağışlanması talebi üzerine cezasının süresi kısaltılacaktır.

1936'da Torino'ya döndüğünde, üniversite yıllarında duygusal olarak bağlandığı kadının ev-

lenmiş olduğunu öğrenir. Bu hayal kırıklığına *Çalışmak Yorar*'ın başarısızlığı eklenir. Yeniden Einaudi yayınevinde çalışmaya başlar; burada özellikle Denemeler dizisinin yaratılmasına katkıda bulunur; çeviri çalışmalarına döner. Elio Vittorini ile temasa geçer.

Kasım 1938 ile Nisan 1939 arasında ilk kısa romanını yazar: *Hapishane*. 1939 yılının Haziran-Ağustos ayları arasında *Senin Köylerin*'i, 1940'ta *Güzel Yaz*'ı kaleme alır. Sevgi dolu bir dostlukla Fernanda Pivano'ya bağlanır. Başkalarıyla birlikte Vittorini'nin *Americana* antolojisi için çeviriler yapar.

1941-1945 1941'de, eleştirmenlerin dikkatini çeken *Senin Köylerin* çıkmıştır. 1940 ile 1941 arasında *Kumsal*'ı da yazmıştır. 1943'te, işleri nedeniyle gittiği Roma'da askere çağrılır; astım nedeniyle kaldırıldığı askeri hastane ona iyileşmesi için altı ay izin verir.

Roma'dayken ateşkes gerçekleşir. Almanların işgal ettiği ve bombardımanların harap ettiği Torino'ya döndüğünde, arkadaşları partizan savaşı için çoktan oradan ayrılmıştır. Ablasının ailesinin gitmiş olduğu Serralunga di Casal Monferrato'ya sığınır. Savaş döneminin yalnızlığı ona *Tepedeki Ev*'i esinleyecektir. Kurtuluş'un ardından yeniden Torino'ya döner. Komünist Parti'ye üye olur. *L'Unità* gazetesine yazılar yazar, burada Davide Lajolo ve Italo Calvino ile tanışır.

1946-50 1945'in son aylarından itibaren gene iş dolaısıyla Roma'dadır. Burada 1946 yılının ikinci yarısına dek kalacaktır. Şubat 1946'da, Bianca Garufi'yle birlikte *Büyük Ateş*'i yazmaya başlar.

Bu yapıt yarım kalacak ve ölümünden sonra 1958’de yayımlanacaktır.

Torino’ya döndükten sonra *Leuko ile Söyleşiler* üzerinde çalışmaya devam eder. Bu eser, 1947’de yayımlanır. Bu arada, *Yoldaş*’ı yazmaya başlar. Bunu, Eylül 1947 ile Şubat 1948 arasında yazdığı *Tepedeki Ev*, Haziran–Ekim 1948’de yazdığı *Tepelerdeki Şeytan* ve 1949’da yazdığı *Yalnız Kadınlar Arasında* izler. 1949 aynı zamanda Amerikalı oyuncu Constance Dowling ile tanıştığı yıldır. Bu dönemde sık sık doğduğu yere dönüp arkadaşı Pinolo Scaglione ile buluşur.

Scaglione’nin işbirliğiyle *Ay ve Şenlik Ateşleri*’nin karakterlerini bulur; 1950’de hem bu romanı yayımlanır hem *Güzel Yaz* kitabıyla Strega Ödülü’nü alır. Gene 1950 yılında *Cultura e Realtà* dergisinde yazmaya başlar; mitos üzerine bir yazısı, yer aldığı sol çevrelerde eleştirilerle ve anlayışsızlıkla karşılaşılır. Bir süre, *Ölüm Gelecek ve Gözleri Gözlerin Olacak* şiirlerini yazmak üzere şiire döner. Gerek bu kitap gerek *Amerikan Edebiyatı ve Öteki Denemeler*, ölümünden sonra 1951 yılında yayımlanacaktır.

27 Ağustos 1950’de, Torino’daki bir otel odasında intihar eder.

I

ÇALIŞMAK YORAR'DAN

(1936, 1943)

GÜNEY DENİZLERİ

Monti'ye

Yürüyoruz bir akşam eteğinde bir tepenin,
sessizce. Gölgesinde alacakaranlığın
yeğenim beyazlar giymiş bir dev,
sakin yürüyen, güneşten esmerleşmiş yüzüyle,
suskun. Susmak, erdemimiz bizim.
Atalarımızdan biri epey yalnız kalmış olmalı
– büyük bir adam budalalar arasında ya da zavallı bir deli –
öğretmek için yakınlarına bunca sessizliği.

Yeğenim konuştu bu akşam. Sordu bana
onunla çıkar mıyım diye: Doruktan seçilir
bulutsuz gecelerde yansıması uzaktaki
Torino fenerinin. “Sen Torino’da yaşadığına göre...”
dedi, “... ama haklısın. Hayatını yurdundan uzakta
yaşamalı insan: Para kazanır, keyfine bakarsın
ve sonra, geri döndüğünde, benim gibi, kırk yaşında,
her şeyi yepyeni bulursun. Hep seni bekler Langhe.”
Bütün bunları söyledi; İtalyanca konuşmuyor,
yöre ağzını kullanıyor ağır ağır, tıpkı kayaları gibi
bu tepenin, yalın, öyle ki
yirmi yılın değişik dilleri ve okyanusları
hiç bozmamış onu. Ve dik yokuşa yürüyor,
o yoğun bakışla, yüzlerinde gördüğüm
çocukken, biraz yorgun köylülerin.

Yirmi yıl dünyayı dolaşmış.

Ben daha kadınların kucağında bir bebekken gitmiş
ve öldüğünü söylemişler. Sonra kadınların
ondan söz ettiklerini duydum, masaldaki gibi, kimi zaman;
ama erkekler, daha ciddi, unuttular onu.

Bir kış, ölmüş olan babama bir kart geldi,
yeşilimsi büyük bir pulla, bir limandaki gemileri gösteren,
ve iyi bağbozumu dilekleriyle. Büyük bir şaşkınlık oldu,
ama büyümüş olan çocuk hevesle açıkladı
kartın Tasmanya denen bir adadan geldiğini,
masmavi bir denizle çevrili, köpekbalıklarıyla yabanıl,
Pasifik'te, Avustralya'nın güneyinde. Ve ekledi: Elbette,
yeğeni inciler buluyordu denizde. Ve pulu kopardı.
Herkes görüşünü söyledi, ama hepsi aynı sonuca vardılar:
Henüz ölmediyse, yakında ölecekti.
Sonra hepsi unuttu ve çok zaman geçti.

Ah Malezyalı korsanları oynayışımın üzerinden
ne çok zaman geçti. Ve son kez
yüzmeye inişimin, ölümcül bir noktada;
bir oyun arkadaşımın peşinden ağaca çıkıp
güzel dalları koparışımın, kafasını kırıp
bir rakibimin, dayak yiyişimin üzerinden
ne çok yaşam geçti. Başka günler, başka oyunlar,
başka kanlı sarsılışlar, en ele geçmez
rakipler karşısında: Düşünceler ve hayaller.
Şehir sonsuz korkular öğretti bana:
Bir kalabalık, bir yol titretti beni,
bir düşünce bazen, bir yüzde gördüğüm.
Duyuyorum hâlâ gözlerinde alaycı ışığını
binlerce lambanın, telaşlı adımlar üzerine düşen.

Yeğenim döndü, savaş bitince,
dev gibi, birkaç kişiden biri. Ve parası vardı.
Akrabaları alçak sesle: “Bir yıla kalmaz,” diyorlardı,
“hepsini yer, yollara düşer gene.
Böyle ölür dikiş tutturamayanlar.”
Dediği dediktir yeğenimin. Bir giriş katı satın alıp
köyde, beton bir garaj yaptırdı oraya,
önünde ısıtılı bir depo, benzin satmak için
ve kavşaktaki köprünün üzerinde koca bir tabela.
Sonra bir tamirci koydu başına, paraları alsın diye
ve kendisi Langhe tepelerini dolaştı sigarasını tütürerek.
Bu arada evlenmişti. Köyden bir kız aldı:
Zayıf ve sarışın, yabancı kadınlar gibi,
bir zamanlar dünyayı gezerken mutlaka karşılaştığı.
Ama gene tek başına çıkıyordu. Beyazlar giymiş,
elleri belinde ve yanmış yüzüyle,
sabah pazarları dolaşıp, o sinsî edayla
at pazarlığı yapıyordu. Sonra açıkladı bana,
planı suya düşünce: Amacı,
bütün hayvanlarını satın almakmış vadinin
ve insanları ondan motorlu taşıt almaya zorlamak.
“Ama hayvanların,” diyordu, “en büyüğü
bendim, bunu düşündüğüm için. Bilmeliydim:
Soyu birdir burada öküzlerle insanların.”

Yarım saati geçti yürümeye çıkalı. Doruk yakında,
giderek artıyor çevrede hışırtısı ve ıslığı rüzgârın.
Yeğenim durup aniden dönüyor: “Bu yıl
şunu yazacağım duyuruya: – *Santo Stefano*
hep birinci olmuştur Belbo vadisi
şenliklerinde – sorun isterseniz
Canelli’de yaşayanlara.” Sonra dik yokuşu çıkmaya devam ediyor.
Bir toprak ve rüzgâr kokusu kuşatıyor bizi karanlıkta,
birkaç ışıık uzakta; köy evleri, arabalar,
belli belirsiz işittiğimiz. Ve ben gücü düşünüyorum,
bana bu adamı geri veren, denizden koparıp,
uzak toprakları, sürüp giden sessizliği.
Yeğenim yaptığı yolculuklardan söz etmiyor.
Kısa kesiyor: Şurada bulunmuş, bir de şurada
ve motorlu taşıtlarını düşünüyor.

Tek bir hayal

kalmış kanında: Bir keresinde,
ateşçiyken Hollandalı bir balıkçı teknesinde, *Balina*’da,
denizleri gezip ağır zıpkınların uçtuğunu görmüş güneşte,
balinaların kaçıştığını görmüş kanlı köpüklerin arasında,
peşlerindeki avcılar, kuyruklarını dikip zıpkınla savaştıklarını.
Bana bundan söz eder bazen.

Ama ona

talihlilerin arasında olduğunu söylediğimde, şafağı görenlerin
dünyanın en güzel adaları üzerinde,
anıya gülümseyip karşılık veriyor: Daha güneş
doğarken gün yaşlıymış onlar için.

[7–19 Eylül–Kasım 1930]

ATALAR

Dünyadan sersemlemiş, bir yaşa erdim,
havaya yumruklar sallıyor, tek başıma ağlıyordum.
Konuşmalarını dinlemek kadınlarla erkeklerin,
ne karşılık vereceğini bilemeden, pek neşeli değil.
Ama bu da geçti: Artık yalnız değilim
ve karşılık veremesem de, vermeden edebiliyorum.
Dostları buldum kendimi bulmakla.

Şunu keşfettim: Doğmadan önce,
sağlam, kendinin efendisi kişilerde yaşamışım hep,
hiçbiri de karşılık veremezmiş ve hepsi sakinmiş.
İki akrabamız bir dükkân açtılar – ailemizin ilk
para yüzü görüşü. Dışarıdan geleni ciddiye,
içten pazarlıklı, acımasız, bayağı: Bir kadın.
Öteki, bizden olanı, dükkânda roman okurdu
– olacak iş değil – ve içeri giren müşteriler
kısa bir iki sözle karşılık verdiğini duyarlardı:
Şeker yok, sülfat da,
hiçbir şey kalmamış. Daha sonra bu sonuncusu,
iflas eden ötekine yardım elini uzattı.
Bu insanları düşündükçe daha güçlü hissediyorum kendimi,
aynaya bakıp omuzlarımı şişirmeye
ve dudaklarıma ağırbaşlı bir gülümseme ilıştirmeye oranla.
Çok çok önceleri, dedelerimden biri
dolandırılmış bir köylüsü tarafından,
o zaman gidip kendisi çapalamış bağları – yazın –
iyi bir iş çıksın diye. Böyle
yaşadım her zaman ve hep kendimden emin
bir çehre sergiledim, elden ödedim işlerimi.

Kadınların önemi yoktur ailemizde.
Demek istediğim, bizde kadınlar evde oturup,
bizi dünyaya getirirler ve hiçbir şey söylemezler
ve hiç önemleri yoktur ve anımsamayız onları.
Her kadın yeni bir şeyler katar kanımıza,
ama hepsi de kendini tüketir bunu yaparken ve biz,
böyle yenilenmiş, bir tek biziz varlığını sürdüren.
Kötü alışkanlık, tik ve korku dolu her yanımız
– biz, erkekler, babalar – biri kendini öldürdü;
ama bir utanç asla bulaşmadı bize,
asla kadın olmayacağız, asla kimsenin gölgesi.

Bir toprak buldum dostları bulmakla,
kötü bir toprak; burada bir ayrıcalık
hiçbir şey yapmayıp geleceği düşünmek.
Çünkü yalnızca iş yetmez bana ve benimkilere;
biz ölesiye çalışırız, ama en büyük hayali
atalarımın, hep hiçbir şey yapmamak olmuştur.
Bu tepelerde dolanıp durmak için doğmuşuz,
kadınsız, ellerimizi kavuşturarak belimizde.

[1932 baharı]

MANZARA 1

Pollo'ya

Yukarıdaki tepe ekilmiyor artık. Eğreltiotları var
ve çıplak kaya ve kıraç toprak.
Burada çalışma hiçbir şeye yaramıyor artık. Doruk, kavruluyor
ve tek serinlik, soluk. Çok yorucu
yukarı çıkmak: Münzevi buraya geldi bir gün,
o günden beri burada kaldı, gücünü toplamak için.
Münzevi, keçi postu giyiyor,
misk gibi bir kokusu var, hayvan-tütün karışımı,
toprağa, çalılara ve mağaraya sinen.
Çubuğunu tütürürken kendi başına güneşte,
gözden yitirsem, izini süremiyorum bir daha, çünkü rengi
aynı yanmış eğreltiotlarıyla. Ziyaretçiler çıkarlar oraya,
bir taşın üzerine çökerler, ter içinde ve soluk soluğa,
ve onu uzanmış bulurlar: Gözleri göğe dikili,
derin derin soluk alırken. Yaptığı bir iş var:
Güneşten kararmış yüzünde sakal uzatmış,
birkaç kızıl tüy. Ve tezekleri koyar
boş bir alana, güneşte kurumaları için.

Bu tepenin yamaçlarıyla vadileri yeşildir ve derin.
Bağlar arasından patikalar, çılgın genç kız gruplarını
– parlak renkli giysileri – yukarı götürür,
keçiyle oynamaları, oradan oraya bağırımları için.
Arada bir sıra sıra meyve sepetleri belirir,
ama en tepeye çıkmazlar: Köylüler, sepetleri eve taşırlar
sırtlarında, iki büklüm ve yaprakların arasında yeniden yiterler gözden.
Yapacak çok işleri olur, münzeviyi görmeye gitmezler
köylüler, aşağı iner, yukarı çıkar, toprağı çapalarlar var güçleriyle.
Susayınca, kana kana şarap içerler: Ağızlarına dayayıp
şişeyi, yanmış doruğa çevirirler gözlerini.
Sabahın serinliğinde, dönüş yolunu tutmuş olurlar çoktan, bitkin
şafaktaki işten ve bir dilenci geçerse,
tarlaları suladıkları kuyuların onca suyu
onu bekler içsin diye. Genç kız gruplarına gülerler
ya da sorarlar ne zaman keçi postuna bürünüp
şu tepelere oturacaklarını, güneşte esmerleşmek için.

[1933]

GECE

Ama rüzgârlı gece, berrak gece,
belleğin belli belirsiz anımsadığı, uzaktır,
bir anıdır. Şaşkın bir sakinlik sürüyor,
o da yapraklardan ve hiçlikten oluşmuş. Bir şey kalmıyor
anıların ötesindeki o zamandan, belli belirsiz
bir anımsama dışında.

Kimi zaman geri dönüyor güne
yaz gününün kıpırtısız ışığına,
o uzak şaşkınlık.

Boş pencereden
çocuk diri ve koyu tepelerdeki geceye bakardı
ve şaşırırdı üst üste yığılı görünce tepeleri:
Belirsiz ve berrak devinimsizlik. Yaprakların arasında,
karanlıkta hışırdayan, tepeler belirirdi,
orada güne ait her şey, yamaçlar
ve ağaçlar ve bağlar apaçık ve ölüydü
ve yaşam başka bir yaşamdı, rüzgârdan, gökyüzünden
ve yapraklardan ve hiçlikten.

Kimi zaman geri dönüyor
günün kıpırtısız sakinliğinde anısı
o yoğun yaşamın, şaşkın ışıktı.

[16 Nisan 1938]

BULUŞMA

Bu sarp tepeler, bedenimi yapan
ve onu bunca anıyla sarsan, mucizesini açtılar bana
o kadının, onu yaşadığımı, ama anlayamadığımı bilmeyen.

Ona rastladım, bir akşam: Daha açık bir leke
belirsiz yıldızların altında, yazın sisi altında.
Çevrede bu tepelerin kokusu vardı
gölgeden daha derin ve ansızın bir ses yükseldi,
bu tepelerden çıkıyormuş gibi, hem daha duru,
hem daha buruk: Bir ses, yitmiş zamanlardan.

Kimi zaman onu görüyorum, önümde yaşıyor
kesin, değişmez, bir anı gibi.
Onu asla kavrayamadım: Gerçekliği
her defasında kaçıyor benden ve uzağa götürüyor beni.
Güzel mi, bilmiyorum. Kadınlara göre epey genç:
Öyle genç ki, onu düşündüğümde, şaşıyorum
uzak bir anısıyla bu tepeler arasında geçirdiğim
çocukluğumun. Sabah gibi. Gözleri
o geçmiş günlerin uzak göklerini anımsatıyor bana.
Ve gözlerinde şaşmaz bir kararlılık var: En net ışık,
şafağın bu tepelerde gördüğü.

En sevdiğim şeylerin en derinlerinden
yarattım onu ve onu anlayamıyorum.

[8-15 Ağustos 1932]

YALNIZLIK TUTKUSU

Biraz akşam yemeği yiyorum aydınlık pencerenin yanında.
Oda şimdiden karanlık ve göğe bakıyor insan.
Dışarı çıktığında, sakın yollar biraz sonra
açık kırık alana ulaşır.
Yemek yiyor, göğe bakıyorum – kimbilir kaç kadın
yemek yiyordur bu saatte – bedenim sakın;
iş sersemletiyor gövde mi ve bütün kadınları.

Dışarıda, yemekten sonra, yıldızlar gelip dokunacaklar
geniş ovada toprağa. Yıldızlar canlı
ama bu kirazlara değişmem, tek başıma yediğim.
Göğü görüyorum, ama biliyorum: Pas rengi çatıların arasında
birkaç ışık şimdiden parlıyor ve aşağıda gürültü ediyor insanlar.
Büyük bir yudum ve bedenim yaşamını tadıyor
ağaçlarla ırmakların ve her şeyden kopmuş hissediyor kendini.
Biraz sessizlik yetiyor ve her şey duruyor
kendi gerçek yerinde, durduğu gibi bedenimin.

Her şey yalıtılmış duyularımın karşısında,
onları sorgusuz kabul eden: Bir sessizlik uğultusu.
Her şeyi, karanlıkta, bilebilirim,
bildiğim gibi kanımın damarlarımda aktığını.
Ova, büyük bir su akışı otların arasında,
bir akşam yemeği, her şeyi içine alan. Her bitki ve her taş
hareketsiz yaşıyor. Yediklerimin beslemesini dinliyorum damarlarımı
her şeyle, bu ovada yaşayan.

Gece önemli değil. Göğün dört bir yanı
bütün gürültüleri fısıldıyor bana, ve minik bir yıldız
çırpınıyor boşlukta, yiyeceklerden uzak,
evlerden, farklı. Kendi kendine yetmiyor
ve çok sayıda arkadaşa ihtiyacı var. Burada karanlıkta, kendi başıma,
bedenim sakın ve bir efendi gibi hissediyor kendini.

[27-29 Mayıs 1933]

SABAH

Yarı açık pencere bir yüzü içeriyor
engin denizin üzerinde. Güzel saçlar
eşlik ediyor yumuşak ritmine denizin.

Anılar yok bu yüzde.
Yalnızca kaçak bir gölge, bulutları gibi.
Gölge nemli ve tatlı, kumu gibi
el değmemiş bir mağaranın, günbatımında.
Anılar yok. Yalnızca bir fısıltı –
anıya dönüşen denizin sesi.

Günbatımında yumuşak suyu şafağın,
ışığı emen, yüzünü aydınlatıyor.
Her gün, zamansız bir mucize,
güneşin altında: Tuzlu bir ışık dolduruyor onu
ve deniz canlılarının kokusu.

Anı yok bu yüzde.
Onu içerecek sözcük yok
ya da geçmişe bağlayacak. Dün,
kısa pencereden yok oldu, tıpkı
birazdan yok olacağı gibi, hüznün olmadan
ve insan sözü, engin denizin üzerinde.

[9–18 Ağustos 1940]

Aydınlık bir bahçe var, alçak duvarlar arasında,
kuru otlar ve ışıktan, toprağı pişiren
yavaşça. Deniz kokan bir ılık.
Sen içine çekiyorsun o otları. Saçına dokunup
anıyı silkeliyorsun oradan.

Düşüğünü gördüm
birçok meyvenin, tatlı, bildiğim bir çimen üzerine,
yumuşak bir düşüşle. Sen de böyle irkiliyorsun
kanının sarsılışıyla. Başını sallıyorsun,
havada bir mucize oluyormuş gibi
ve mucize sensin. Aynı tat var
gözlerinde ve sıcak anıda.

Dinliyorsun.
Dinlediğin sözler hafifçe değişiyor sana.
Sakin yüzünde aydınlık bir düşünce var,
sanki omzundaki ışığı gibi denizin.
Yüzünde bir sessizlik var: Yüreğimi eziyor
yumuşak bir düşüşle ve eski bir acıyı damıtıyor ondan
özü gibi o zamanlar düşen meyvelerin.

[3-10 Eylül 1940]

GECEİN OLAN

Tepe gece gibi, aydınlık gökyüzünde.
İçinde başın var, belli belirsiz hareket eden
ve o göğe eşlik eden. Bir bulut gibisin
dalların arasından görülen. Gözlerinde gülüyor
tuhafılığı senin olmayan bir göğün.

Toprak ve yapraklardan tepe örtüyor
kara kütlesiyle canlı bakışını,
ağzında kıvrıntısı tatlı bir girintinin
uzak kıyılardaki. Oynuyor gibisin
geniş tepeyi ve göğün aydınlığını:
Hoşuma gitsin diye yineliyorsun eski görüntüyü
ve daha saflaştırıyorsun onu.

Ama başka yerde yaşıyorsun.

Yumuşak kanın başka yerde yapılmış.
Söylediğin sözler örtüşmüyor
yalın hüznüyle bu göğün.
Çok sevimli ak bir bulutsun sen,
bir gece eski dalların arasında takılı kalan.

[19 Ekim 1940]

Sokaklarda dolaşacağım bitkin düşünceye dek,
yalnız yaşamayı öğreneceğim ve gözlerine bakmayı
geçen her yüzün ve aynı kalmayı.
Bu serinlik, yükselip damarlarıma yayılan,
bir uyanış, sabahları hiç böyle sahici yaşamadığım:
Evet, kendimi daha güçlü duyuyorum
bedenimden ve daha soğuk bir titreme eşlik ediyor sabahıma.

Yirmi yaşında olduğum sabahlar uzak.
Ve yarın, yirmi bir: Yarın sokaklara çıkacağım,
her taşını anımsıyorum sokakların ve gökteki çizgileri.
Yarından sonra insanlar yeniden görecek beni,
dimdik duracağım ve durup bakabileceğim
vitrinlere yansıyan görüntüme. Geçmiş sabahlarda
gençtim ve bunu bilmiyordum, geçenin ben olduğumu
bile bilmiyordum – bir kadın, kendinin
efendisi. Bir zamanların çelimsiz kız çocuğu,
uyandı yıllar süren bir ağlayıştan:
Şimdi, o ağlayış hiç olmamış gibi.

Ve renkleri arzuluyorum yalnızca. Renkler ağlamaz,
bir uyanış gibidirler: Yarın renkler
dönecekler. Her kadın sokağa çıkacak,
her beden bir renk – çocuklar bile.
Bu beden, açık kırmızı giysisine bürünen,
onca solgunluktan sonra yaşamına kavuşacak.
Çevremde bakışların kaydığını hissedeceğim
ve kendim olduğumu bileceğim: Bir bakış fırlatarak
kendimi göreceğim insanların arasında. Her yeni günle
yollara çıkacağım, renkleri arayarak.

[1933]

DEOLA'NIN DÜŞÜNCELERİ

Deola kahvede oturarak geçiriyor sabahı
ve kimse ona bakmıyor. Bu saatte şehirde koşturuyor herkes
hâlâ diri güneşi altında şafağın. Kimseyi aramıyor
Deola da, sigarasını içip, sakın, sabahı soluyor.
O evde çalışırken bu saatte uyumak zorundaydı
gücünü toplamak için: Yatağın üzerindeki hasır
kirletirlerdi pis ayakkabılarıyla erlerle işçiler,
müşteriler, belini büken. Ama yalnızken, her şey farklı:
Daha ince bir iş çıkarabiliyorsun, daha az yorularak.
Dünkü bey, onu erken uyandırıp
öpmüş ve istasyona götürmüştü (*seninle, hayatım,*
Torino'da kalırdım, elimde olsa) yanında,
onu uğurlaması için.

Şaşkın, ama diri bu kez
ve özgür olmak hoşuna gidiyor Deola'nın ve sütünü içip
çöreklerini yemek. Bu sabah yarı hanımefendi
ve geçenlere bakıyorsa, yalnızca sıkılmamak için yapıyor bunu.
Bu saatte evdeki kızlar uyurlar ve içerisi havasız olur
– mama gezmeye gider – budala işi orada kalmak.
Akşam kulüpleri gezmek için güzel görünmeli insan,
oysa çalıştığı evde, otuz yaşında, kalan biraz güzelliğin de yitip gider.

Deola yanını aynaya vererek oturuyor
ve kendine bakıyor camın serinliğinde. Yüzü biraz solgun:
Havaya çöken dumandan değil. Kaşlarını çatıyor.
Marí'deki irade gerekir, ayakta kalabilmek için
randevu evinde (*çünkü, şekerim, erkekler
arzularını tatmin etmeye gelirler buraya, karıları ve metresleriyle
yaşayamadıkları*)
ve Marí çalışırdı
yorulmak nedir bilmeden, neşeliydi ve sağlıklı.
Kahvenin önünden geçenler dikkatini dağıtmıyor Deola'nın:
Yalnız akşamları çalışır o, ağır ağır gönülleri fetheder
müziği eşliğinde kulübün. Gözleriyle süzerken
bir müşteriye veya ayağını ayağına değdirirken,
hoşlanır orkestralardan,
onu bir oyuncu gibi gösteren aşk sahnesinde
zengin bir delikanlıyla. Bir müşteri yetiyor ona
her akşam ve geçimini sağlıyor. (*Belki dünkü beyefendi
gerçekten yanında götürecekti beni*). Yalnız kalmak, canı isterse
ve sabahları kahvede oturmak. Kimseyi aramamak.

[5-12 Kasım-Aralık 1932]

SONRA

Engin tepeye sessizce süzülüyor yağmur.

Evlerin üzerine yağıyor: Kısa pencereyi
bir yeşil doldurmuş, daha diri ve daha çıplak.
Sevgilim benimle uzanmıştı: Pencere
boştu, kimse bakmıyordu, cırılçıplaktık.
Gizli bedeni yolda yürüyor bu saatte
kendi adımıyla, ama ritmi daha yumuşak; yağmur
o adım gibi iniyor, hafif ve bitkin.
Sevgilim görmüyor çıplak tepeyi,
ıslaklığın yatıştırdığı: Yolda yürüyor
ve bilmiyor çarptığı insanları.

Akşama doğru
tepenin üzerinden sis parçaları geçiyor,
pencere onların soluğunu da alıyor içeri. Sokak
bomboş bu saatte; yalnız tepenin
uzak bir yaşamı var en karanlık bedende.
Uzanıyorduk, bitkin, ıslaklığında
iki beden, gevşemişti üst üste gövdelerimiz.

Daha tatlı bir akşam, ılık güneşle,
canlı renklerle, sokak güzel olurdu.
Sokaktan geçmek bir zevk, tadını çıkararak
bir anının: Tenin anısı, ama her yana yayılmış.
Ağaçlı yolların yapraklarında, tasasız adımlarında kadınların,
herkesin seslerinde bir parça yaşam var,
iki bedenin unuttuğu, ama gene de bir mucize olan.
Ve bir yolun sonunda tepeyi keşfetmek
evler arasındaki, bakıp düşünmek:
Sevgilim de ona bakıyor, kısa pencereden.
Karanlığın içine gömülmüş çıplak tepe
ve yağmur fısıldıyor. Sevgilim yok –
kendisiyle götürmüş tatlı bedenini ve gülüşünü.
Ama yarın şafağın yıkadığı gökte
sevgilim yola çıkacak, hafif adımıyla.
İstersek, karşılaşabiliriz.

[1934]

DİSİPLİN

Çalışmalar şafakta başlıyor. Ama biz şafaktan biraz önce başlıyoruz, kendimize rastlamak için yoldan geçenlerde. Her birimiz anımsıyor yalnız ve uykulu olduğunu, gördükçe tek tük geçenleri – bazıları hayallere dalıyor, nasılsa biliyor şafakta açacağını gözlerini. Sabah geldiğinde bizi şaşırmış bakarken buluyor işe, şimdi başlayan. Ama artık yalnız değiliz ve kimsenin uykusu yok ve sakın düşünüyoruz günün düşüncelerini ta ki gülümseyinceye dek. Dönen güneşte hepimiz ikna olmuşuz. Ama bazen daha belirsiz bir düşünce – bir gülüş – ansızın yakalıyor bizi ve güneşten önceki gibi bakmaya başlıyoruz. Aydınlik şehir tanıklık ediyor işlere ve gülüşlere. Hiçbir şey bozamaz sabahı. Her şey olabilir, işten başımızı kaldırıp bakmamız yeterli. Kaçan çocuklar, henüz hiçbir şey yapmayan, sokakta yürüyorlar ve bazısı koşuyor da. Yaprakları ağaçlı yolların, gölgeler düşürüyor sokağa, bir tek otlar eksik evlerin arasında, kımıltısız tanıklık eden. Birçoğu nehrin kıyısında soyunuyor güneşte. Şehir başımızı kaldırmamıza izin veriyor düşünmek için ve iyi biliyor sonra yeniden eğdiğimizizi.

[1934]

ÇALIŞMAK YORAR (2)

Bir yolu geçmek evden kaçmak için:
Ancak bir çocuk yapar bunu, ama bu adam, dolaşan
bütün gün sokakları, artık bir çocuk değil
ve kaçmıyor evden.

Yaz akşamüstleri vardır,
meydanların bile boş olduğu, uzandığı
batmakta olan güneşin altında ve bu adam,
yararsız ağaçlarla çevrili bir yoldan gelen, duruyor.
Değer mi yalnız olmaya, hep daha yalnız olmak için?
Dolaşmakla kalırsan, meydanlarla sokaklar
boş olur. Bir kadını durdurmak gerek,
onunla konuşup birlikte yaşamaya ikna etmek.
Yoksa, kendi kendine konuşur insan. Bu yüzden, bazen
gece bir sarhoşa rastlarsın, konuşup duran
ve tasarılarını anlatan bütün bir yaşamın.

Elbette, bekleyerek ıssız meydanda
kimseyle karşılaşamazsın, ama sokaklarda dolaşanlar
dururlar arada bir. İki kişi olsalar,
sokakta yürürken de, ev olurdu
o kadının olduğu yer ve her şeye değerci.
Gece meydan boşalıyor yeniden
ve bu adam, yoldan geçen, evleri görmüyor
yararsız ışıkların arasında, kaldırmıyor artık gözlerini:
Yalnızca kaldırımı duyuyor, başka insanların yaptığı
sertleşmiş elleriyle, kendi elleri gibi.
Doğru olmaz boş meydanda kalmak.
Elbette, o kadın yolda bir yerlerdedir:
Rica edersen, evine gitmene yardım eder.

[1934]

GECE ZEVKLERİ

Biz de duruyoruz duymak için geceyi,
rüzgârın en çıplak olduğu anda: Yollar
rüzgârla soğuk, her koku sönmüş;
burun deliklerimiz kalkıyor titrek ışıklara doğru.

Hepimizin bir evi var, karanlıkta bekleyen,
döndüğümüz: Bir kadın bizi bekliyor karanlıkta,
uykuya dalmış; oda kokularla sıcak.
Hiçbir şey bilmiyor rüzgâra dair kadın, uyuyup
soluk alan; ılıkılığı gövdesinin
kanla aynı, içimizde mırıldanan.

Bu rüzgâr bizi yıkıyor, en ucundan ulaşıp
karanlıkta uzanan yolların; ışıklar,
titrek ve gergin burun deliklerimiz
bocalıyorlar çıplak. Her koku bir anı.
Uzaktan karanlıkta bitiverdi bu rüzgâr,
şehre çöken: Çayırlar ve tepelerden aşağı,
güneşin ısıttığı otlarla kaplı
ve nemli, kara bir toprakla. Anımız
keskin bir koku, hafif tatlılığı
deşilmiş toprağın, kışa yayan
diplerin soluğunu. Sönmüş her koku
karanlıkta ve şehirde bir tek rüzgâr erişiyor bize.

Bu gece uyuyan kadına döneceğiz,
donmuş parmaklarla bedenini aramaya
ve bir ısı kanımızı sarsacak, nemli, kara
bir toprağın ısısı: Bir yaşam soluğu.
Kadın da güneşte ısınmış ve şimdi keşfediyor
çıplaklığında en tatlı yaşamını,
sabah yok olan ve toprak tadı var onda.

[1933]

MANZARA 4

Tina'ya

İki adam sigara içiyor kıyıda. Yüzen kadın,
suyu bozmadan, yeşili dışında bir şey görmüyor
kendi kısa ufkunun. Gökke ağaçlar arasında
uzanıyor bu su ve kadın akıyor içinde
bedensiz. Gökte duruyor bulutlar
hareketsizlermiş gibi. Duman duruyor ortasında havanın.

Buz gibi suyun altında otlar var. Kadın
üzerinden geçip gidiyor; oysa biz eziyoruz onu,
yeşil otu, bedenimizle. Başka ağırlık yok
sular boyunca. Yalnız biz duyuyoruz toprağı.
Belki suyun altında uzanan bedeni
duyuyor: Doyumsuz soğuk emiyor sıcaklığını
güneşlenen teninin ve onu canlı bırakıyor
kıpırtısız yeşilde. Baş hareket etmiyor.

Kadın da uzanmıştı, otların eğildiği yerde.
Yarı kapalı yüzünü koluna yaslamış,
otlara bakıyordu. Kimse solumuyordu.
Hâlâ havada duruyor o ilk şıpırtı,
onu suyun içine alan. Üzerimizde duruyor duman.
Şimdi kıyıya ulaştı ve bizimle konuşuyor, damlalar süzülürken
esmer gövdesinden, ağaç gövdelerinin arasında yükselen.
Sesi, tek ses, suyun üzerinde işittiğimiz
– boğuk ve diri, önceki ses.

Kıyıya uzanmış,
düşünüyoruz o en koyu ve en diri yeşili,
gövdesini daldırdığı. Sonra, birimiz
suya atlayıp geçiyor, omuzları dışarıda,
köpüklü kulaçlarla, kıpırtısız yeşili.

[1934]

MANZARA 8

Anılar başlıyor akşam
rüzgârın soluğu altında belirmeye
ve dinlemeye sesini ırmağın. Su
aynısı, karanlıkta, ölü yılların.

Sessizliğinde karanlığın bir şıpırtı yükseliyor:
Oradan geçiyor sesler ve uzak gülüşler;
gürültüye boş bir renk eşlik ediyor:
Güneşten, kıyıları ve aydınlık bakışlardan.
Seslerden bir yaz. Her yüz içeriyor
olgun bir meyve gibi geçmişten bir tadı.

Dönen her bakış, koruyor bir çeşniyi
otlardan ve güneşi emmiş şeylerden akşam
sahilde. Koruyor bir deniz soluğunu.
Bir gece denizi gibi bu belirsiz gölge,
sıkıntılar ve eski ürpertilerden, göğün değdiği
ve her akşam geri dönen. Ölü sesler,
kırılmasını andırıyor o denizin.

[9 Ağustos 1940]

İSYAN

Ölü adamın yüzü çarpılmış ve yıldızlara bakmıyor:
Saçları kaldırırma yapışmış. Gece daha soğuk.
Yaşayanlar eve dönüyorlar, ürpererek.
Onlarla gitmek zor; herkes dağılıyor,
kimi bir merdiveni çıkıyor, kimi bodruma iniyor.
Biri var, şafağa kadar gidip, kendini çimene atan
güneşin altında. Yarın biri için için ağlar,
çaresizce, işte. Sonra bu da geçer.

Uyurken ölü adama benziyorlar: Bir kadın da varsa,
daha ağır koku, ama ölüleri andırıyorlar.
Her gövde çarpılmış, yatağına sarılıyor
kırmızı kaldırırma sarılır gibi: Uzun yorgunluk
şafaktan bu yana, kısa süren bir acı gibi.
Her bedende koyu bir pislik birikiyor.
Yalnızca, o ölü uzanmış yıldızlara.

Paçavralar da ölüye benziyor güneşin
yakıcı sığağında, duvara yaslanmış. Yolda
uyumak dünyaya güveni gösteriyor.
Bir sakal var paçavraların arasında ve üzerinde sinekler,
işlerini gören; geçenler, sinekler gibi
hareket ediyorlar sokakta; dilenci bir parçası sokağın.
Yoksulluk sakalla örtüyor acı gülüşlerini
bir çimen gibi ve huzurlu bir hava veriyor. Bu ihtiyar,
yüzü çarpılmış ölebilecekken, kan içinde,
bir nesneyi andırıyor ve canlı. Böyle,
kan dışında, her şey bir parçası sokağın.
Gene de, yıldızlar yolda kan gördüler.

[1934]

YEŞİL ORMAN

Massimo'ya

Duran adamın önünde tepeler var karanlıkta.
Bu tepeler topraktan oldukça,
köylüler çapalamak zorunda. Tepelere bakıp görmüyor,
hapiste uyanırken gözlerini kapayan kişi gibi.
Duran adam – hapisteydi – yarın yeniden
başlıyor işe birkaç arkadaşıyla. Bu gece yalnız.

Tepeler yağmur kokuyor ona: O uzak koku bu,
kimi zaman rüzgârla hapse ulaşırdı.
Bazen yağmur yağardı şehirde: Açılması
soluğun ve kanın özgür sokağa.
Hapis yağmur alırdı, hapiste yaşam
sona ermezdi, her gün güneş bile süzülürdü içeri:
Arkadaşlar bekliyorlardı ve gelecek bekliyordu.

Şimdi yalnız. Benzersiz kokusu toprağın
kendi bedeninden yükselmiş gibi ve uzak anılar
– o, toprağı bilir – toprağı zorluyor onu,
gerçek toprağı. Düşünmenin yararı yok,
köylülerin çapayla toprağı vurduklarını
düşmana vurur gibi ve ölesiye nefret ettiklerini
birbirlerinden, düşmanlar gibi. Bir sevinci de var
köylülerin: O sürülmüş toprak parçası.
Ötekilerin ne önemi var? Yarın güneşte
tepeler uzanıyor olacak, her birinin payına düşenle.

Arkadaşlar tepelerde yaşamıyorlar,
şehirde doğmuşlar: Orada, otların yerine
tramvay rayları olur. Bazen o da unutuyor bunu.
Ama toprak kokusu, şehre ulaşan,
köylülerin kokusunu taşıyor artık. Uzun bir okşayış,
gözleri kapattırıp dostları düşündüren
hapisteki, insanı bekleyen uzun hapsi.

[1934]

POGGIO REALE

Kısa bir pencere sakın gökte
yatıştırıyor yüreği; birisi ölmüş orada, memnun.
Dışarıda, ağaçlar ve bulutlar var, toprak
ve gök de. Yukarıya ulaşıyor mırıltıları:
Uğultuları tüm yaşamın.

Boş pencere
açığa vurmuyor: Ağaçların altında, tepeler var
ve uzakta bir ırmak akıyor kıvrılarak, açıkta.
Su berrak, soluğu gibi rüzgârın,
ama kimse farkında değil.

Bir bulut belirliyor,
dolgun ve beyaz, oyalanıyor gök dörtgeninde.
Şaşırmış evleri ve tepeleri görüyor, her şeyi,
havada beliren, kayıp kuşların süzüldüğünü görüyor
havada. Sakin gezginler
o ırmak boyunca gidiyor ve kimse farkına varmıyor
küçük bulutun.

Şimdi, boş mavilik
kısık pencerede: Oraya ığlığı düşüyor
bir kuşun, uğultuyu parçalayan. O bulut
belki ağaçlara dokunuyor veya ırmağa iniyor.

imenlere uzanmış adam duyabilirdi onu
soluğunda otların. Ama hareket etmiyor bakışı,
yalnızca otlar kıpırdıyor. Ölmüş olmalı.

[15 Eylül 1935]

Gün gelecek, genç Tanrı bir insan olacak,
acısız, ölü gülümsemesiyle, anlamış olan
insanın. Güneş de uzaktan geçiyor
kızıla boyayarak kıyıları. Gün gelecek Tanrı
bilmeyecek artık nerede olduğunu o eski kıyıların.

Uyanılır bir sabah: Yaz ölmüş,
ama gözlerde kaynaşıyor hâlâ ısıltıları
dün gibi ve kulakta uğultuları güneşin,
kana dönüşen. Rengi değişmiş dünyanın.
Dağ göğe değmiyor artık; bulutlar
meyveler gibi üst üste yığılmıyor; suda
bir çakıl apaçık görülmüyor artık. Bedeni bir adamın,
düşünceli, eğiliyor, Tanrı'nın soluk aldığı yerde.

Büyük güneş bitmiş, toprağın kokusu da
ve açık yol, insanlarla renklenmiş,
ölümü bilmeyen. Yazın ölünmez.
Birisi yok olduğunda, genç Tanrı vardı,
herkes için yaşayan ve ölümü bilmeyen.
Üzerinde hüzün, gölgesi gibiydi bulutların.
Adımı şaşırtıyordu toprağı.

Şimdi ağırlığı çöküyor
yorgunluğun tüm gövdesine adamın,
acısız: Sakin yorgunluğu şafağın,
yağmurlu bir gün başlarken. Karanlık kıyıları
tanımıyor genci, oysa bir zamanlar yeterdi
onlara bakması. Hava da canlanmıyor
soluğuyla. Dudakları kapanıyor adamın,
yazgısına razı, gülümsemek için önünde toprağın.

[Ekim 1935]

ÇATILARDAKİ CENNET

Sakin bir gün olacak, ışığı soğuk,
güneş gibi, doğan ya da ölen ve cam
göğün dışında tutacak kirli havayı.

Bir sabah uyanılır, bir kez sonsuza dek,
sıcaklığında son uykunun: Gölge
sıcaklık gibi olacak. Daha büyük bir gök
dolduracak odayı, büyük pencereden geçerek.
Çıkılan merdivenden bir gün sonsuza dek
sesler gelmeyecek artık, ne de ölü yüzler.

Gerekli olmayacak bırakmak yatağı.
Yalnızca şafak girecek boş odaya.
Yetecek pencere, bezemeye her şeyi
sakin bir aydınlıkla, neredeyse bir ışık.
Zayıf bir gölge oturacak yukarı bakan yüze.
Anılar top top gölgeler olacak,
düzleşmiş, eski kor parçaları gibi
ocaktaki. Anı alev olacak,
düne kadar yanan sönmüş gözlerde.

[11-16 Ocak 1940]

YALINLIK

Yalnız adam – hapiste yatmış olan – hapse geri dönüyor
her ısırışında bir parça ekmeği.

Hapiste, tavşanları düşlerdi, kaçışan
sürülü kış toprağının üzerinde. Kış sisinde
adam sokakların duvarları arasında yaşıyor, soğuk su
içerek ve bir dilim ekmeği dişleyerek.

İnsan inanıyor, sonra yeniden doğacağına yaşamın,
soluğun sakinleşeceğine, kışın geri döneceğine
şarabın kokusuyla sıcak meyhanedeki –
güzel bir ateş, ahır ve akşam yemekleri. İnsan inanıyor,
içeride olduğu sürece inanıyor insan. Dışarı çıkıyorsun bir akşam,
tavşanları yakalamışlar, sıcak bir mekânda yiyorlar
diğerleri, neşeliler. Onlara camlardan bakmakla yetiniyorsun.

Yalnız adam içeri girmeye cesaret ediyor bir kadeh içmek için,
tam da soğuk iliklerine işlediğinde ve şarabını seyrediyor:
Dumanlı bir renk, ağır bir tat.

Ekmeğin parçasını dişliyor: Tavşanı andırırdı tadı
hapiste, ama artık ne ekmeği andırıyor,
ne başka şeyi. Şarabın da tadı sis gibi.

Yalnız adam o tarlaları anımsıyor, mutlu,
sürüldüklerini bilmekten. Boş mekânda
alçak sesle şarkı söylemeye çalışıyor. Yeniden görüyor
kıyı boyunca küme küme çıplak çalılıkları,
Ağustosta yeşil olan. Köpeğine ılık çalıyor.
Ve tavşan beliriyor, üşümüyorlar artık.

[Ekim 1935]

BABA OLMAK (2)

Yalnız adam karşısında yararsız denizin,
akşamı bekliyor, sabahı bekliyor.
Çocuklar oynuyorlar orada ama bu adam
kendi çocuğu olsun isterdi ve seyretmek onu oyun oynarken.
Büyük bulutlar bir saray kuruyorlar suyun üzerinde,
her gün yıkılıp yeniden doğan ve renk veren
çocukların yüzüne. Hep var olacak deniz.

Sabah yaralıyor. Bu ıslak kumsalı
yalayarak geçiyor güneş, ağlara takılarak ve taşlara.
Çıkıyor adam puslu güneşe ve yürüyor
sahil boyunca. Bakmıyor ıslak köpüklere,
kıyıya doğru akıp yerinde duramayan.
Bu saatte çocuklar uyukluyorlar hâlâ
ılıkığında yatağın. Bu saatte uyukluyor
yatağın içinde bir kadın: Sevişirdi,
yalnız olmasa. Yavaşça, adam soyunuyor
uzaktaki kadın gibi ve denize giriyor.

Sonra gece, denizin yittiği, dinliyor
büyük boşluğu yıldızların altındaki. Çocukların
kızışmış evlerde iyice uykusu gelmiş
ve ağlıyor bazıları. Adam, beklemekten yorgun,
gözlerini kaldırıyor yıldızlara, hiçbir şey duymayan.
Kadınlar var bu saatte, bir bebeğin giysilerini çıkarıp
onu uyutan. Bir kadın var bir yatakta,
bir adama sarılan. Karanlık pencereden
boğuk bir soluma giriyor içeri ve kimse dinlemiyor onu,
bu adam dışında, denizin olanca sıkıntısını bilen.

[Ekim 1935]

SABAH YILDIZI

Yalnız adam kalktığında deniz hâlâ karanlık
ve titrek yıldızların ışığı. Ilık bir esinti
yükseliyor kıyıdan – orada yatağı denizin –
ve tat veriyor soluğa. Bu o saat, hiçbir şeyin
olamayacağı. Hatta dişlerin arasındaki pipo bile
sönmüş. Gecede yitiyor suyun hafif şıptırısı.
Yalnız adam çoktan büyük bir ateş yakmış dallarla
ve toprağı kızılaştırmasına bakıyor. Deniz de
çok geçmeden ateş gibi olacak, alev alev.

Hiçbir şeyin olmayacağı bir günün şafağından
daha acısı yoktur. Daha acısı yoktur
yararsızlıktan. Gökte, asılı duruyor
yeşilimsi, yorgun bir yıldız, şafağın şaşırttığı.
Hâlâ karanlık denizi görüyor ve ateş lekesini,
adamın bir şey yapmış olmak için ısındığı;
görüyor ve uykuya dalıyor, karanlık dağların arasında,
kardan bir yatağın olduğu. Ağır ilerleyişi saatin
acımasız, artık bir şey beklemeyen kişi için.

Değer mi güneşin denizden yükselmesine
ve uzun günün başlamasına? Yarın
geri dönecek ılık şafak saydam ışıkla
ve dün gibi olacak ve asla bir şey olmayacak.
Yalnız adamın tek arzusu uyumak.
Son yıldız söndüğünde gökte,
adam ağır ağır doldurup piposunu, yakıyor.

[9–12 Ocak 1936]

EK

HENÜZ YAZILMAMIŞ BAZI ŞİİRLER HAKKINDA

Gözlenmesi gereken bir olgu var: Belli bir sessizlikten sonra, *bir şiir değil, şiirler yazma* gereksinmesi duyarız. Yazılacak olan sayfayı, yarından başlayarak yapabileceklerimizin riskli bir keşfi olarak değerlendiririz. Yarından başlayarak sözcükler, biçim, durum, ritimler, bize yazacağımız tek şiirden daha geniş bir alan vaat eder.

Geleceğe doğru bu genişleme ufuktan yoksun olsa, yani olası geleceğimizin *tümü* ile örtüşse, normal olarak etkinliğimizi sürdürmeyi ve daha fazla çalışmayı isterdik, o kadar. Oysa, bu genişlemede belli bir ruhsal boyut ya da süreç örtük olarak yer alır ve her ne kadar sınırlarını göremesek de, yaratmak üzere olduğumuz yeniliğin kendi iç mantığında bu sınırlar mevcuttur. Yazmak üzere olduğumuz şiir, yaratma becerimize kapılar açacaktır ve biz bu kapılardan geçeceğiz –başka şiirler yazacağız–, alanı kullanıp onu tüketeceğiz. Temel nokta budur: Yeni bölgenin sınırlılığı, yani boyutu. Yarın yazacağımız şiir bize bazı kapıları açacaktır, olası bütün kapıları değil: Yani bir an gelecek, yorgun, vaatten yoksun şiirler, tam da serüvenin sonuna işaret eden şiirler yazacağız. Ama serüvenin bir başlangıcı ve bir sonu varsa, bu, o serüven sırasında yazdığımız

şiiirlerin bir bütün oluşturduğu ve korktuğumuz *canzoniere*–şiiiri meydana getirdiği anlamına gelir.

Böyle bir serüvenin ne zaman bittiğini fark etmek kolay değildir, çünkü yorgun şiiirler ya da sonuç şiiirleri, belki de derlemenin en güzel şiiirleridir ve onların yazılışına eşlik eden sıkıntı, yeni bir ufku açan sıkıntıdan çok da farklı değildir. Örneğin, “Yalınlık” ile “Sabah Yıldızı”nı (1935 kışı–1936) tarifi imkânsız bir sıkıntıyla yazdın; belki de bu sıkıntıdan kurtulmak için onları öyle ustaca ve anıştırmalı işledin ki, daha sonra yeniden okuduğunda bu şiiirler sana gelecekle yüklü göründü. Demek ki, sıkıntı gibi psikolojik bir ölçüt, yeni bir gruba geçişi işaret etmek için yeterli değil; çünkü sıkıntı, tatminsizlik, büyük ya da küçük her şiiirsel buluşun çıkış noktasıdır.

Daha güvenilir olanı, *niyet* ölçütüdür. Bu ölçüt çerçevesinde, şiiirlerimiz –bizim onları değerlendirme tarzımıza bağlı olarak– yorgun ve sona ulaşmış ya da başlangıç aşamasında ve gelişime açık olarak tanımlanır. Elbette, bu ölçüt keyfi değildir, çünkü bir şiiirin değerini canımızın istediği gibi belirlemek asla aklımıza gelmez. Şiiirlerden daha verimli sonuçlar elde etmek için, yalnızca yazarken bize gelecek vaat etmiş olanlarını değil (yukarıda sözü edilen sıkıntı nedeniyle, böyle bir şey seyrek gerçekleşebilir), yazdıktan sonra üzerinde düşündüğümüzde başka şiiirler için bize somut umutlar sunanlarını seçeriz. Bununla şunu belirtmiş oluyoruz: Bir grup şiiirin birliği (tek şiiir), yazma sürecinden önce belirleyebileceğimiz soyut bir kavram değildir, yavaş yavaş somut olarak belirginlik kazanan organik bir bağlantılar ve anlamlar dolaşımıdır. Öyle ki, tüm grup yazıldıktan sonra, onda henüz bariz bir birlik görmeyecek ve bu birliği tek tek şiiirleri gözden geçirerek, şiiirlerin sıralamasını yeniden düzenleyerek, şiiirleri daha iyi anlayarak keşfetmek zorunda kalacaksın. Buna karşılık, bir öykünün maddi birliği, deyim yerindeyse, kendiliğinden oluşur ve anlatma mekanizmasının yapısı gereği doğal bir şeydir.

Bu arada, yeni grubun kuruluşunun özyaşamöyküsel bir tasarım olabileceği olasılığını dışladın, bu doğalcı anlamıyla anlatı olurdu.

Şimdi, (*Çalışmak Yorar*'ın ilk basımında yer almayan) bazı bağımsız şiirlerin, eski bir grubun sonu ve yeni bir grubun başlangıcı olup olmadığına karar vermelisin. Onları yazarken *Çalışmak Yorar*'ı aşmak niyetinde olduğunu, en azından o zaman (1935 kışı) kitabın çoktan baskıya verilmiş olmasından çıkarıyoruz. 1935 kışı–1936, eski alışkanlıklar üzerine kurulu bütün bir iyimserliğin krize girdiğini gösteriyordu, bir de uğraşınla ilgili yeni düşüncelerin başlangıcını. Bu düşünceler bir günlükte dile getirildi ve yavaş yavaş bütün yaşamın düzyazı aracılığıyla derinlemesine irdelenişine dönüşecek şekilde genişleyip, bunu izleyen uğraşların (1937–1939) aracılığıyla seni öyküler ve romanlar yazma girişiminde bulunmaya yöneltti. Arada bir, bir şiir yazıyordun –1937 kışı–1938, 1934'ün (*Çalışmak Yorar*'ın yazıldığı yıl) koşullarına maddi bir dönüş çerçevesinde birçok şiir üretti– ancak her geçen gün, gerçek alanının düzyazı olduğuna daha çok inanırdıydın kendini ve şiirler bir *afterglow*'u¹ temsil ediyordu. Sonra 1939'da başka şiir yazmadın. Şimdi, 1940'ın başlarında şiire döndüğünde, daha önce kitabına almadığın şiirlerin, *Çalışmak Yorar*'ın bir parçası mı, yoksa geleceğin habercisi mi, bunu soruyorsun kendine.

Şu var ki, kitabı yeniden eline alıp, 1935'te sansüre uğrayan bazı şiirleri dahil etmek için yeniden düzenlediğinde, yeni şiirler orada rahatlıkla yer buldular ve bir bütün oluşturmuş gibi görünüyorlar. Öyleyse, sorun pratik olarak çözülmüş oldu, ama bir gerçek yerli yerinde duruyor: Kitabına almadığın şiirlerin *niyeti*, sana açıkça yeni bir *canzoniere* umudu veriyordu.

1 *Afterglow* (İng.): “Parlak bir şeyin yok olmasından sonra kalan parlıltı”; “günbatımından sonraki parlıltı”; “bir parlaklığın zihinde imge olarak varlığını sürdürmesi”; “çok zevk alınan bir şeyi izleyen hoş duygu.” (ç.n.)

Bakalım. Derleme dışı bu şiirler, kronolojik olarak da iki gruba ayrılıyor. 1935 kışı–1936, sürgünün sona erişti: “Mit”, “Yalınlık”, “Sabah Yıldızı”; 1937 kışı–1938, cinsel tutku: “Sarhoş Yaşlı Kadın”, “Ses”, “Köylü Fahişe”, “Kayıkçının Karısı”. Şurası açık ki, bu iki an, *Çalışmak Yorar*’da zaten var ve ilk grup, “Yanık Topraklar ve “Poggio Reale” ile bağlantı kuruyor; ikincisi ise, “Anne Olmak” ve “Hüzünlü Akşam Yemeği” ile. Asıl sorun, bu şiirlerin tonundaki herhangi bir şeyin, onları gelecekteki *canzoniere* için ayırmanı –hiç kuşkusuz bu şiirleri yazarken ummuş olduğun gibi– haklı kılıp kılmadığı.

Sanmıyorum. “Sabah Yıldızı”nın yeniliği, yalnızca görünüşte bir yenilikti. Deniz, dağ, yıldız ve yalnız adam, “Ulysses”te, “Uyumsuz İnsanlar”da, “Yalnızlık Tutkusu”nda zaten bulunan öğeler ya da düşler. Hayal kurmanın ritmi de değişik değil, hatta geçmiştekinden daha zengin bile değil. En temel hareketleri içinde görülüp bu hareketlerle anlatılan insan figürünün dışına çıkılmıyor. Aynısını ikinci gruptaki kadınların portreleri (“Sarhoş Yaşlı Kadın” ve “Kayıkçının Karısı”) için söyleyebilirsin. Bunlar, tamamıyla dışsal düş yeniliği dışında, içsel imgeye başvurarak (öyküde bir karşılaştırma ögesi olarak kullanılan bir ayrıntısı resmin) ve böylece daha 1934’te öne sürülen öykü–imgenin bulanık idealine dahi ulaşmayaarak, “Ulysses” ile “Tutkulu Kadınlar”ın figüratif sunumunu yineliyorlar. “Kayıkçının Karısı”ndaki çizimin ölçülülüğüne gelince, bu bizi doğrudan “Deola”ya geri götürüyor.

Doğruyu söylemek gerekirse, bu yıllarda kurgu niyeti, yeni şiirlerden çok, onlara eşlik eden ve sonunda onları boğan günlük düşüncelerde dile getiriliyor (1937–1939). Bir şiirsel etkinlik dönemi ancak eleştirel bilinçle sona erdiğine göre, şiirleriyle ilgili sorun üzerinde düzyazı notlarla sürekli olarak ısrarla durman, gelişmekte olan bir yenilenme krizinin gerçek kanıtı. Öyleyse, şöyle diyeceğiz: O yorucu çalışma sırasında farkında olmadan *Çalışmak Yorar*’ı kendin için tanımlama noktasına vardın varmasına –o kadar ki, yapıtı yakınlarda ye-

niden ele aldın ve onda bir kurgu bulgulararak yeniden düzenledin (1934'te sana anlamsız gelen bir şeydi bu)–, ama sen daha ötesini hedefliyordun. Derlemeye almadığın şiir gruplarının poetikasını inceleyip, bu poetikanın *Çalışmak Yorar*'ın kalanıyla bağdaştığını keşfettiğinde, yeni bir poetikanın hedefini gösterip yönünü çiziyordun. Öyleyse, üç yıldır sürdürdüğün bu yinelemeli ve bölük pörçük düzyazı sorgulamaların nedeni neydi?

Çalışmak Yorar'ı ergenin serüveni olarak tanımlamıştın: Köyünden gurur duyan, şehri de ona benzer bir yer olarak düşleyen, ama orada yalnızlıkla karşılaşan ve bu yalnızlığa cinsellik ve tutkuyla çözüm bulan ergenin. Bulduğu çözüm, onu köklerinden koparmaya ve köyle şehrin uzağına fırlatmaya yarar ancak (ergenliğin sonu demek olan daha trajik bir yalnızlık içinde). Bu tanıma ulaştıktan sonra, bu *canzoniere*'de biçimsel bir tutarlılık keşfettin, o da şuydu: Hepsi de yalnız, ama *içsel imge* aracılığıyla sınırlı dünyalarına sıkı sıkıya bağlı oldukları için olağanüstü derecede canlı kişilerin canlandırılması. (Örnek: “Manzara” 6'da, sisli hava insanı sarhoş eder, dilenci onu grappayı içine çektiği gibi içine çeker, delikanlı sabahı içer. *Çalışmak Yorar*'ın bütün düşsel yaşamı böyledir.)

Şimdi, yaşanan serüven kadar, o serüveni canlandırma tekniği de, bu dört yılda son buldu. İlki, erkeğin yalnızlığının pratik kabulü ve haklı çıkarılması ile; ikincisi ise, yeni ritimler ve yeni sunum biçimlerinin mutlak gerekliliği ve bu yöndeki birkaç cılız girişim ile sonuçlandı. Haklı olarak, eleştirin özellikle imge kavramı üzerinde yoğunlaştı. Belli oldu ki, 1934'teki iddialı tanım –imgenin kendisinin, öykünün konusu olduğu– yanlış ya da en azından vakitsizdi. Şimdiye kadar, gerçek figürleri canlandırdın (onları, içsel karşılaştırmalarla kendi bağlamlarına sıkı sıkıya yerleştirerek), ancak bu karşılaştırma hiçbir zaman öykünün konusu olmadı, bunun da geçerli bir nedeni var: Konu, bir kişi ya da gerçekçi bir manzaraydı. Sonuçta, *Çalışmak Yorar*'ın olası birliğini, ancak gerçekçi serü-

ven biçiminde görmüş olman bir rastlantı değil. *Canzoniere* nasılsa, tek tek şiirler de öyle.

Şunu açıkça belirtmek gerek: Yarınki serüveninin başka nedenleri olmalı.

Bu yeni *canzoniere*, yazıldığında, yani onu yadsımak zorunda kalacağın zaman, kendi içinde kendi ışığını getirecektir. Ancak bu âna kadar söylenenlerden iki ilke ortaya çıkıyor:

- 1) Onun yapısı, tek tek her şiirin yapısına benzer olacaktır.
- 2) Gerçekçi öykü biçiminde özetlenmesi mümkün olmayacaktır.

Bu iki noktadan ikincisi –öyküye indirgenemeyecek bir şiirin gerekliliği– sağlam bir temelden yoksun olmakla birlikte, gene de yarının mayasıdır. Yaratıyı ancak keyfi, eleştiri öncesi öge güdüleyebilir. Bu, yalnızca yapının haklı çıkaracağı bir niyet, akla vurulamayacak [irrasyonel] bir ilkedir. Dört yıl süren tutkulu amaçlar ve içgözlem bunu sana dayatıyor, tıpkı 1931–1932’de bir ses sana şiirler *anlatmayı* dayattığı gibi.

Doğal olarak, bu gereklilik karşısında, kişiyi bir sonuca vardırmayan öteki gereklilik –yeni şiirin ne söyleyeceğini bilmek– ortadan kalkıyor. Şiirin kendisi söyleyecektir bunu ve söylediğinde, söz konusu olgu geçmişe mal olacaktır, tıpkı *Çalışmak Yorar*’ın artık geçmişe mal olduğu gibi.

Elbette, bu kez de, imge sorunu merkezi konumunu koruyacaktır. Ne var ki, gördüğümüz gibi, *imgeler anlatma* meselesi –boş bir formül– olmayacaktır bu, çünkü hiçbir şey bir imgeyi zihinde canlandıran sözler ile bir nesneyi zihinde canlandıran sözleri birbirinden ayırt edemez. Bu, gerçekçi değil, simgesel bir gerçekliği betimleme –doğrudan ya da hayalgücü yoluyla olmasının önemi yok– sorunu olacaktır. Bu şiirlerde olaylar, gerçeklik öyle istediği için değil, zihin öyle karar verdiği için meydana gelecektir – meydana gelecekse eğer. Tek tek şiirler ve *canzoniere*, bir özyaşamöyküsü değil, bir yargı olacaktır.

Sonuçta, *İlahi Komedya*'da olduğu gibi (oraya ulaşmak gerekiyordu). Bir noktayı göz ardı etmeden: Senin simgenin alegoriye değil, Dantegil imgeye karşılık gelmesi gerek.

Canzoniere'yi düşünmek boşuna olacaktır. *Çalışmak Yorar*'da görüldüğü gibi, zaman zaman tek şiirde yoğunlaşmak, onda geçmişî aşmak yeterli olacaktır. İki önermemden ilki gerçekse, tek bir yeni şiir yazmak yetecek –belki şimdiden yazılmıştır da– ve tüm *canzoniere*- şiir güvence altına alınmış olacaktır. Yalnızca bu da değil, verili bir dizede her şey örtük olarak yer alacaktır. Bir gün gelecek, sakın bir bakış, yarın başlayacak olan zorlu kaosa düzen ve birlik getirecektir.

[Şubat 1940]

II

SEVGİSİZLİK ŞİİRLERİ'NDEN
(1934-1938)

HÜZÜNLÜ ŞARAP (2)

Zor olanı, fark edilmeden oturmak.
Gerisi kendiliğinden geliyor. Üç yudumla
geri dönüyor tek başına düşünme arzusu.
İyice uzaklaşıyor uzak uğultular,
her şey yitiyor ve bir mucizeye dönüşüyor
doğmuş olmak ve bardağa bakmak. İş
(yalnız insan işi düşünmezlik edemez)
eski yazgı oluyor yeniden, severek katlandığımız
düşünebilmek için. Sonra gözler, sızlayan,
havanın ortasına dikiliyor, körmüşçesine.

Bu adam kalkıp eve gitse, yatmaya,
bir körü andırır, yolunu yitiren. Biri
bir köşeden çıkıverip dövebilir onu.
Bir kadın belirip sokağa uzanabilir,
güzel ve genç, bir başka erkeğin altında, inleyerek,
bir zamanlar bir kadının onunla inlediği gibi.
Ama bu adam görmez. Eve gider yatmaya
ve yaşam sessizliğin uğultusudur yalnızca.

Soysanız bu adamı, bitkin bir gövde bulursunuz
ve birkaç kaba, seyrek tüy. Kim tahmin eder
bu adama bakınca, ılık damarlarında
bir zamanlar yaşam ateşinin yandığını? Kim inanır
bir zamanlar bir kadının okşadığına
şu bedeni ve şu bedeni öptüğüne, titreyen,
gözyaşlarıyla ıslanmış, şimdi adam
eve gelip uyumaya, uyuyamadığında, inlediğinde?

[1934 kışı-1935]

YARATILIŞ

Hayattayım ve şaşırttım gün ağırırken yıldızları.
Sevgilim uyuyor hâlâ ve bilmiyor.
Uyuyor herkes, dostlarım. Aydınlık gün
daha açık duruyor önümde silik yüzlerden.

Bir ihtiyar geçiyor uzaktan, çalışmaya gidiyor
ya da keyfini çıkarmaya sabahın. Farklı değiliz,
ikimiz de aynı aydınlığı soluyoruz
ve sakın, sigara içiyoruz açlığımızı bastırmak için.
İhtiyarın gövdesi de sağlıklı olmalı
ve zinde – çıplak olmalı sabahın karşısında.

Bu sabah yaşam suda akıyor
ve güneşte; çevreye suyun ışıltısı yansımış,
hep diri, herkesin bedeni arınacak giysilerinden.
Büyük güneş olacak ve burukluğu açık denizin,
amansız yorgunluk, güneşin altında tüketen
ve hareketsizlik. Sevgilim olacak
– bedenlerden bir giz. Herkes kendince bir ses verecek.

Ses yok, suyun sessizliğini bozan
şafakta. Ne de kıpırdayan bir şey
göğün altında. Yalnızca bir sıcaklık var, yıldızları eriten.
Titretiyor insanı hissetmek el değmemiş sabahı,
kıpır kıpır, uyanık kimse yokmuş gibi aramızdan.

[Ocak 1935]

DEOLA'NIN GERİ DÖNÜŞÜ

Dönüp yolda, geçenlere bakacağız
ve geçenlerden olacağız biz de. Öğreneceğiz
nasıl kalkırmış sabah, tatsızlığından kurtulup
gecenin ve nasıl dışarı çıkırmış eski adımla.
Eğeceğiz başımızı eski çalışmaya.
Aşağı döneceğiz, cama karşı, sigara tüttürmeye
sersemlemiş halde. Ama gözler aynı olacak
ve hareketler de ve yüz de. O gereksiz giz,
bedenimize sızan ve yok eden bakışımızı,
ölecek yavaşça ritminde kanın,
her şeyin yitip gittiği.

Çıkacağız bir sabah,
evimiz olmayacak artık, sokağa çıkacağız;
gecenin tatsızlığı terk etmiş olacak bizi;
yalnız kalmaktan ürpereceğiz. Ama yalnız kalmayı isteyeceğiz.
Geçenlere bakacağız, ölü gülümsemesiyle
yenilen ama nefret etmeyen, bağırmayan kişinin,
bildiği için çok eskiden beri: Yazgı
–olmuş ya da olacak her şey– kandadır,
fısıltısında kanın. Eğeceğiz alnımızı,
yalnız, sokağın ortasında, dinleyerek bir yankıyı
kandaki. Ve bu yankı titreşmeyecek artık.
Kaldırıp başımızı, yola bakacağız.

[Mart–Nisan 1936]

ALIŞKANLIKLAR

Asfaltında ağaçlı yolun ay bir göl oluşturuyor
sessiz ve arkadaşım geçmişi anımsıyor.
O zamanlar beklenmedik bir karşılaşma yeterdi ona
ve yalnız olmazdı artık. Aya bakarak
geceyi solurdu. Ama daha diri kokusu
karşılaştığı kadının, kısa serüvenin
iğreti merdivenlerde yaşadığı. Sakin oda
ve ani arzusu hep orada yaşamanın,
doldururdu yüreğini. Sonra, ay ışığında,
uzun şaşkın adımlarla geri dönerdi, memnun.

O zamanlar can yoldaşıydı kendisinin.
Sabah uyanıp yataktan atlardı,
yeniden bularak bedenini ve eski düşüncelerini.
Dışarı çıkmaktan hoşlanırdı, yağmura bırakarak kendisini
ya da güneşe, zevk alırdı yollara bakmaktan,
birden beliren insanlarla konuşmaktan. İnanırdı
baştan başlayabileceğine, meslek değiştirerek
son güne dek, her yeni günle birlikte.
Büyük yorgunlukların ardından otururdu sigarasını tütürerek.
En büyük zevki, yalnız kalmaktı.

Yaşlandı arkadaşım, bir ev istiyor
daha çok benimseyeceği ve dışarı çıkmak gece
ve ağaçlı yolda durup aya bakmak
ama döndüğünde sessiz bir kadın bulmak,
sakin bir kadın, sabırla bekleyen.
Yaşlandı arkadaşım ve kendine yetmiyor artık.
Yoldan geçenler hep aynı; yağmur
ve güneş de aynı ve sabah, bir çöl.
Yorulmaya değmiyor. Ve dışarı çıkmak ay ışığında,
bekleyeni yoksa değmiyor.

[Mayıs–Ağustos 1936]

YAZ (2)

Yeniden belirdi kadın, yarı kapalı gözleri
ve çekingen bedeniyle, yürüyerek yolda.
Doğrudan baktı elini uzatarak,
kıpırtısız yolda. Her şey su yüzüne çıktı.

Devinimsiz ışığında uzak günün
parçalandı anı. Kadın kaldırdı
hafifçe alnını ve o eski bakış
yeniden belirdi. Bir el, bir ele uzanan
ve tedirgin sıkışı, eskisi gibi.
Her şey yeniden renklerine ve yaşama kavuştu
çekingen bakışında, yarı kapalı ağzında.

Geri döndü kaygısı eski günlerin,
devinimsiz bütün bir yaz birden
renkleri ve sıcaklığıyla doğunca bakışlarında
o her şeye razı gözlerin. Geri döndü kaygı,
yarı aralık dudaklardaki hiçbir tatlılığın
hafifletemeyeceği. Kıpırtısız bir gök toplanıyor
soğukça, o gözlerde.

Sakindi anı
suskun ışığında zamanın, tatlı bir
ölüştü, penceresi çoktan buğulanıp yok olan.
Parçalandı anı. Tedirgin sıkışı
hafif elinin, yeniden alevlendirdi renkleri
ve yazı ve sıcaklıkları canlı göğün altında.
Ama yarı kapalı ağız ve her şeye razı bakışlar,
katı insanlıkdışı bir sessizliğe yaşam veriyorlar yalnızca.

[7-9 Ekim 1937]

DÜŞ

Gülüyor mu hâlâ bedeninin keskin okşayışında
elin ya da havanın ve buluyor mu gene havada
arada bir öteki bedenleri? Geri dönüyor birçoğu
bir titreyişinden kanın, bir hiçlikten. Beden de
yanında uzanan, gene seni arıyor o hiçlikte.

Uçarı bir oyundu düşünmek:
Bir gün havanın okşayışı yeniden belirecekti –
beklenmedik anı hiçlikte. Bedenin
uyanacaktı bir sabah, kendi
sıcaklığına tutkun, ıssız şafakta.
Keskin bir anı geçecekti içinden
ve keskin bir gülümseyiş. O şafak dönmez mi?

Saracaktı bedenini havada
o serin okşayış, en derin kanında
ve bilecektin o sıcak ânın
karşılık geldiğini şafakta farklı bir titreyişe,
bir titreyişe hiçlikten. Bilecektin
çok eskiden bildiğin gibi bir bedeninin
uzandığını yanında.

Uyuyordun hafif
altında bir havanın, güçsüz bedenlerle alay eden,
hiçliğe tutkun. Ve keskin gülümseyiş
geçti içinden açarak şaşkın gözlerini.
Bir daha geri dönmedi mi, hiçlikten, o şafak?

[16–22 Ekim 1937]

UYUYAN DOST

Ne diyeceğiz bu gece uyuyan dosta?
En yumuşak söz yükseliyor dudaklarımıza
en amansız acıdan. Bakacağız dosta,
yararsız dudaklarına, hiçbir şey söylemeyen,
konuşacağız fısıldayarak.

Gecede çehresi olacak
eski acının, yeniden doğan her akşam
telaşsız ve canlı. Uzak sessizlik
acı çekecek bir ruh gibi, suskun, karanlıkta.
Konuşacağız geceyle, fısıldayarak soluyan.

Duyacağız anların süzüldüğünü karanlıkta
ötesinde şeylerin, kaygısında şafağın,
birden gelecek olan iz bırakarak şeylerde
ölü sessizliğe karşı. Yararsız ılık
açığa vuracak dalgın çehresini günün. Anlar
susacaklar. Ve şeyler konuşacaklar fısıldayarak.

[20 Ekim 1937]

KAYITSIZLIK

Filiz verdi bu nefret canlı bir aşk gibi
acı çekerek ve seyrediyor kendi tükenişini.
Bir yüz ile bir ten istiyor, bir aşkmış gibi.

Öldü teni dünyanın ve sesler,
ses veren, bir titreme sardı şeyleri;
bütün yaşam bir sese asılı.
Buruk bir esrime içinde geçiyor günler
hüzünlü okşayışıyla sesin, geri gelen
soluklaştırarak çehremizi. Tatsız değil
bu ses, belleğimizde çınlayan acımasız
ve titreşim: Bir kez bizim için titredi.

Ama ten titremiyor. Yalnızca bir aşk
tutuşturabilir teni ve bu nefret o teni arıyor.
Var olan her şey ve teni dünyanın
ve sesler, denk olamaz ateşli okşayışına
o beden ve o gözlerin. Buruk esrimede,
kendi kendini yok eden, bu nefret yeniden buluyor
her gün bir bakışı, kırık bir sözü
ve yakalıyor onları, doyumsuz, bir aşkmış gibi.

[24 Ekim 1937]

KISKANÇLIK (2)

Yaşlı adamın toprağı var gündüz ve gece
bir kadını, onun olan – onundu düne kadar.
Hoşuna giderdi onu keşfetmek, açarcasına toprağı
ve ona bakmak uzun uzun, o gölgede uzanmış
beklerken. Kadın gülümserdi gözleri kapalı.

Yaşlı adam bu gece oturmuş kenarına
tarlasının ama görmüyor uzaktaki lekeyi,
çalılıkları. Uzatmıyor elini
bir otu sökmek için. Zihninde, saban izleri arasında,
yakıcı bir düşünce. Toprak açığa vurur,
biri elini sürmüşse ve bozmuşsa onu:
Açığa vurur karanlıkta bile. Ama yaşayan hiçbir kadın
korumaz izini ona sarılan erkeğin.

Yaşlı adam fark etti yalnızca gözleri kapalı
gülümsediğini kadının, sırtüstü beklerken
ve anlıyor birden o körpe bedeninin üzerinden
bir başka sarılışın hayalinin geçtiğini.
Yaşlı adam tarlayı görmüyor artık gölgede.
Dizlerinin üstüne çöküp sıkıyor toprağı
bir kadınmış ve konuşabilirmiş gibi.
Ama kadın, gölgede uzanan, konuşmuyor.

Uzandığı yerde gözleri kapalı konuşmuyor kadın,
gülümsemiyor da, bu gece, bükülü dudağından
çürük omzuna. Açığa vuruyor bedeninde
en sonunda sarılışını bir erkeğin: Tek sarılış,
onda iz bırakabilen ve söndüren gülümseyişini.

[2–3 Kasım 1937]

UYANIŞ

Hava da yineliyor o günün dönmediğini.
Issız pencere soğuğu emiyor ve göğü.
Yararı yok yeniden açmanın boğazı
eski soluğa, şaşkın ama
canlı bulan kişi gibi kendini. Bitti gecesi
özlemlerin ve düşlerin. Ama o gün dönmüyor.

Yeniden canlanıyor hava, eşsiz bir güçle,
kıpırtısız ve soğuk hava. Bitki öbeği,
altın rengiyle yanan geçen yazın,
şaşıyor diri gücü karşısında göğün.
Çözülüyor havanın soluğunda her biçimi
yazın ve gece dehşeti yok olmuş.
Gece anısında yaz bir gündü,
acı veren. O gün yok oldu, bizim için.

Yeniden canlanıyor hava ve boğaz onu içiyor
belirsiz kaygısıyla tattığı bir tadın,
dönmeyen. Dönmüyor özlem de,
bu gece doğmuş olan. Kısa pencere
soğuk tadı içiyor, yazı çözen.
Bir kıpırtı bizi bekliyor, ıssız göğün altında.

[7-8 Kasım 1937]

III

1931–1940 YILLARINDA
YAZILAN DİĞER ŞİİRLERDEN

Bulutlar toprağa ve rüzgâra bağlı.
Bulutlar oldukça Torino'nun üzerinde,
güzel olacak yaşam. Başımı kaldırıyorum
ve büyük bir oyun sürüyor yukarıda güneşin altında.
Yoğun beyaz kümeler ve rüzgâr geçiyor aralarından
masmavi – arasıra bozuyor onları
ve büyük yelkenlere dönüştürüyor, ışıkla yüklü.
Damların üzerinde, binlerce beyaz bulut
örtüyor her şeyi, kalabalığı, taşları ve uğultuyu.
Çoğu kez yükselip gördüm bulutların
belirdiğini berrak suyunda bir çanağın.
Ağaçlar da birleştiriyor göğü toprakla.
Bitimsiz şehirler ormanları andırıyor
– gök çok çok yukarılarda – yolların arasında.
Po kıyısında yaşayan ağaçlar gibi, akıntılarda,
öyle yaşıyor bir sürü ev güneşte.
Ağaçlar da acı çekip ölüyor bulutların altında,
insan kanayıp ölüyor – ama sevinç ezgisini söylüyor
toprakla gök arasında, büyük görkemini
şehirlerin ve ormanların. Yarın vaktim olacak
kapanıp dişimi sıkmak için. Şimdi tüm yaşam,
bulutlar, ağaçlar ve yollar, gökyüzünde yiten.

[12–20 Aralık 1931]

İÇİMDEKİ ÇOCUK

Kim bilir neden oradaydım o akşam, çayırlarda.
Belki yere bırakmıştım kendimi, güneşten bitkin
ve yaralı Kızılderiliyi oynuyordum. O zamanlar çocuk
tepelere tırmanırdı tek başına, bizonlar arayarak
ve boyalı oklar atar, mızrağını sallardı.
O akşam savaş renkleriyle boyalıydı her yanımda.
Hava serindi ve kabayonca da,
koyu kadife, çiçeklerle bezeli
gri-kırmızı ve bulutlarla gökyüzü
alev alevdi ortasında sapların. Çocuk, sırtüstü uzanmış,
kır evinde övdüklerini duyduğu göğsüne bakıyordu.
Ama günbatımı şaşırtıyordu. En iyisi gözlerimi yumup
zevkini çıkarmaktı otların kucaklamasının. Su gibi sarıyorlardı.

Birden boğuk bir ses ulaştı kulağıma güneşten:
Çayırın sahibi, ailemizin düşmanı,
durmuş, gömüldüğüm çukura bakıyordu;
anladı kır evinin çocuğu olduğumu, öfkeyle söylendi:
Bozacaksam kendimin olanı bozmalı, yüzümü yıkamalıymışım.
Yarı sıçradım otlardan ve destek alıp ellerimden,
o karanlık yüze baktım titreyerek.

Ah! Ne güzel fırsat oku saplamak için göğsüne bir adamın!
Çocuk o cesareti gösteremediyse, diye düşünmek istiyorum,
sert buyurgan havasındandır o adamın.
Ben ki, bugün bile soğukkanlı ve emin hareket ettiğimi düşünürüm,
çekip gittim o akşam sessizce ve okları sıkıyordum
homurdanıp haykırarak sözlerini ölmeküzere olan bir kahramanın.
Belki de alçalmaydı bu, ezici bakışı karşısında
beni dövebilecek birinin. Ya da utançtı,
gülerek geçtiğimizdeki gibi önünden bir hamalın.
Ama ya korkuysa asıl neden? Kaçmak mı, kaçtım.
Ve gece gözyaşlarım ve yastığımdaki ısırlıklar,
kan tadı bıraktı ağzımda.
Adam öldü. Kabayonca sökülmüş, tırmıkla taranmış.
Ama apaçık görüyorum çayırı önümde
ve merakla yürüyor, konuşuyorum kendi kendime, soğukkanlı,
konuştuğu gibi uzun boylu ve güneşten yanmış adamın o akşam.

[15-16 Temmuz 1932]

AYLAKLIK

Bütün büyük ilanlar, duvarlara yapıştırılan,
arkada fabrikaların görüldüğü,
önde güçlü işçinin, göğe doğru yükselen,
paramparça oluyor güneşte ve yağmurda. Masino küfrediyor
o pek mağrur yüzünü görüp yolların duvarlarında,
o yollarda dolaşmak zorunda kaldığı için iş arayarak.
Sabah kalkar, durup gazetelere bakarsın
gazete bayilerinde, renkli kadın yüzleriyle capcanlı:
Yoldan geçenlerle karşılaştırıp boşuna vakit kaybedersin
çünkü her kadının daha yorgundur gözleri. Birden,
sinema afişleriyle başlarının üzerindeki
ve ölçülü adımlarla, kırmızılar giymiş yaşlılar belirir
ve Masino, dikerek gözlerini biçimsiz yüzlerle
renklere, yanaklarına dokunur ve daha boş hisseder onları.

Her yemekten sonra, Masino yeniden dolaşmaya çıkar, çünkü çalıştığının bir işaretidir bu. Yollarda yürür ve artık kimsenin yüzüne bakmaz. Akşam, geri dönüp bir süre çayırlara uzanır o kızla.

Yalnızken, çayırlarda kalmaktan hoşlanır, tek tük evlerle hafif gürültüler arasında ve kimi zaman uykuya dalar. Kadınlar eksik olmaz, henüz bir tamirci olduğu günlerdeki gibi: Şimdi Masino tek bir kadın arıyor ve sadık birini istiyor.

Bir keresinde – dolaşmaya başladığından beri – yere indirdi bir rakibini

ve iş arkadaşları, onları bir çukurda bulan, sargı sardılar bir eline. Onlar da bir iş yapmıyorlar artık, üçü ya da dördü, aç olduklarından, bir grup kurdular, bir klarnet ve gitarlar – Masino’nun da onlara katılmasını istiyorlardı,

şarkı söylemesini – sokaklarda çalıp para toplayacaklardı.

Masino karşılık verdi: Parasız şarkı söylermiş canı istediğinde, ama hizmetçileri uyandırmak sokak sokak dolaşıp, Napoli usulü bir işmiş. Yemek yediği günler, gene birkaç arkadaşını alıyor yanına, tepeye çıkıyorlar: Orada lokantanın birine kapanıp bir şarkı söylüyorlar tek başlarına, erkek erkeğe. Bir zamanlar kayıkla da dolaşırlardı, ama nehirden fabrika görünüyor ve kızdırıyor onları.

Bir günün ardından, afişlerin önünde ayaklarını sürüdüğü,
akşam Masino sinemada buluyor kendini,
bir zamanlar çalıştığı. İyi geliyor o karanlık
onca sokak lambasının yorduğu gözlerine.
Hikâyeyi takip etmek zor değil:
Güzel bir kız görülüyor ve arada bir erkekler,
sıkı kavga eden. Güzel ülkeler,
yaşamaya degecek, yerinde olup
o budala oyuncuların. Masino düşünüyor:
Geride bir yer, çıplak tepeleri, çayırları ve fabrikalarıyla
ve en önde kendi dev gibi başı.
Hiç olmazsa bunlar sinirlendirmiyor onu, sokak köşelerindeki
renkli posterler ve kadınların boyalı yüzleri kadar.

[1932 kışı]

HAYALİN SONU

Bu beden asla yeniden başlayamaz. Dokununca gözkapaklarına,
hissedersin bir öbek toprağın daha canlı olduğunu,
çünkü toprak, şafakta bile, susmakla yetinir kendi içinde.
Ama bir ceset, birçok uyanıştan artakalandır.

Tek erdemimiz bu: Başlamak
her gün yaşama – toprağın önünde,
susan bir göğün altında – bekleyerek bir uyanışı.
Birimiz şaşırıyor şafağın bunca zorlu oluşuna;
uyanıştan uyanışa bir çalışma tamamlanıyor.
Ama tek amacı yaşamamızın, kendimizi vermek bir ürperişle
gelecekteki işe ve bir kez toprağı uyandırmak.
Ve bazen oluyor bu. Sonra yeniden susuyor bizimle.

O yüze dokunan el güvensiz olmasa
– duyarlı el, dokunduğunda yaşamı hissedenden –
gerçekten şu soğuk yalnızca soğuğu olsa
toprağın, şafakta toprağı donduran,
belki bu bir uyanış olurdu ve susan şeyler
şafakta, gene sözler söylerdi. Ama titriyor
elim ve kıpırdamayan ele benziyor
her şeyden çok.

Eskiden şafakta uyanmak
keskin bir acıydı, bir ışık parçası,
ama gene de bir kurtuluştı. Elisıkı sözü
toprağın neşeliydi, hızlı bir anda
ve ölmek gene oraya dönmekti. Şimdi, bekleyen beden,
kalıntısı birçok uyanışın ve toprağa dönmüyor.
Bunu söylemiyor bile, sertleşen dudaklar.

[1933]

IV

TOPRAK VE ÖLÜM

(1945-1946)

Kızıl toprak, kara toprak,
sen denizden geliyorsun,
kuru yeşilden
– orada eski sözler
ve umarsız çaba
ve sardunyalar taşların arasında –
bilmiyorsun ne çok deniz
getirdiğini, söz ve yorgunluk,
sen bir anı gibi varsıl,
kıraç kırlar gibi,
sen sert ve pek tatlı
söz, gözlerinde toplanan
soylulukça eski;
genç, bir meyve gibi,
anı ve mevsim olan –
soluğun dinleniyor
ağustos göğünün altında,
zeytinleri bakışının
yatıştırıyor denizi,
ve yaşıyor, yeniden yaşıyorsun,
şaşırtmadan, toprak gibi
emin, toprak gibi
karanlık, mevsimler
ve düşler cenderesi,
ayışığında belli eden
ötelerden geldiğini, tıpkı
annenin elleri gibi,
teknesi gibi mangalın.

[27 Ekim 1945]

Sen bir toprak gibisin,
kimsenin asla söylemediği.
Hiçbir şey beklemiyorsun
bir sözün dışında
dipten fışkıracak olan
bir meyve gibi dallar arasındaki.
Bir rüzgâr var, sana erişen.
Kuru ve ölü şeyler
engelliyor seni ve rüzgâra karışıyor.
Gövdeler ve eski sözler.
Sen titriyorsun yazın.

[29 Ekim 1945]

Ve tepesin sen,
taşlı bir patika
ve oyun kamışlıklarda
ve biliyorsun üzümbağını,
geceleri susan.
Sen söz söylemiyorsun.

Bir toprak var susan
ve senin toprağın değil.
Bir sessizlik var süren
bitkilerin üzerinde ve tepelerin.
Sular var ve kırlar.
Kapalı bir sessizliksin
teslim olmayan, dudaklar
ve karanlık gözlersin. Üzümbağısın.

Bir toprak, bekleyip
söz söylemeyen.
Günler geçti
yakıcı gökler altında.
Sen bulutlarla oynadın.
Kötü bir toprak –
Alnın bunu biliyor.
Bu da üzümbağı.

Yeniden bulacaksın bulutları
ve kamışlığı ve sesleri,
bir gölge gibi ayışığındaki.
Yeniden bulacaksın sözleri
kısa ve gece yaşamı
ötesinde oyunların,
alev alev çocukluğun ötesinde.
Tatlı olacak susmak.
Topraksın ve üzümbağı.
Alev alev bir sessizlik
kırları yakacak
şenlik ateşleri gibi akşamları.

[30–31 Ekim 1945]

Yüzün taştan yontulmuş,
kanın sert topraktan,
denizden geldin.
Her şeyi alıp inceliyorsun
ve atıyorsun kendinden
deniz gibi. Yüreğinde
sessizlik var, yutulmuş
sözcükler. Karanlıksın.
Senin için şafak sessizliktir.

Ve sesleri gibisin
toprağın – kovanın
kuyuya çarpışı,
ateşin ezgisi,
düşüşü bir elmanın;
çaresiz ve iç karartıcı sözler
kapı önlerindeki,
bebeğin bağıırışı – hiç
geçmeyen şeyler.
Sen değişmiyorsun. Karanlıksın.
Kapalı mahzensin
zemini çıplak toprak,
bir keresinde çocuğun
yalınayak girdiği
ve hep anımsadığı.
Karanlık odasın
hep anımsanan,
eski avlu gibi
şafağın sökün ettiği.

[5 Kasım 1945]

Kan dökülen tepeleri
bilmiyorsun sen.
Hepimiz kaçtık
hepimiz attık
silahımızı ve adımızı. Bir kadın
bizi seyrediyordu kaçarken.
Yalnız biri içimizden
durdu yumruğu sıkılı,
boş göğü gördü,
başını eğip öldü
duvarın altında, susarak.
Şimdi kanlı bir paçavra o
ve bir de adı. Bir kadın
bizi bekliyor tepelerde.

[9 Kasım 1945]

Tuzlu su ve topraktan
bakışın. Bir gün
denizden süzüldün.
Bitkiler vardı
yanında, sıcak,
henüz sen kokan.
Nergis ve zakkum.
Her şey gözlerinde saklı.
Tuzlu su ve topraktan
damarların, soluğun.

Köpüğü sıcak esintinin,
gölgesi en sıcak günün –
her şey içinde saklı.
Boğuk sesisin
kırların, çığlığı
gizlenmiş bildiricinin,
taşın sıcaklığı.
Kır yorgunluktur,
kır acıdır.
Geceyle birlikte hareketi
susuyor köylünün.
Büyük yorgunluksun
ve gece, doygunluk veren.

Kaya ve ot gibi,
toprak gibi, kapalısın;
 arpıyorsun deniz gibi.
Söz yok,
seni ele geçirebilecek
ya da durdurabilecek. Topluyorsun
toprak gibi yaraları
ve yaşam kılıyorsun onları,
ok ayan soluk, sessizlik.
Kurusun deniz gibi,
bir midye gibi kayadaki
ve söz söylemiyorsun
ve kimse konu muyor seninle.

[15 Kasım 1945]

Hep denizden geliyorsun,
onun boğuk sesi var sende,
hep gizemli gözleri var
canlı suyun böğürtlenler arasındaki,
ve basık alnın, tıpkı
bulut yüklü alçak gök.
Her defasında canlanıyorsun
eski bir şey gibi
ve yabanıl, yüreğin
zaten bildiği ve kuşattığı.

Her sefer bir kopuş,
her sefer ölüm.
Biz hep savaştık.
Çarpışmayı seçen
ölümü tattı
ve onu taşıyor kanında.
İyi düşmanlar gibi
nefreti bir yana bırakan,
sesimiz aynı,
aynı acımız
ve yüz yüze yaşıyoruz
çıplak göğün altında.
Aramızda tuzaklar yok,
gereksiz şeyler yok –
savaşacağız her zaman.
Gene savaşacağız,
hep savaşacağız,
çünkü ölüm uykusunu
arıyoruz birlikte
ve boğuk bir sesimiz var,
basık, yabanıl bir alnımız
ve tek bir göğümüz.
Bunun için yaratılmışız.
Sen ya da ben boyun eğersen çatışmaya,
uzun bir gece izler bunu,
barış ya da ateşkes olmayan
gerçek ölüm olmayan.
Sen yoksun artık. Kollar
boşuna çırpınıyor.

Yüreğimiz titrediği sürece.
Bir adını söylediler.
Yeniden başlıyor ölüm.
Meçhul ve yabancı şey
yeniden doğdun denizden.

[19-20 Kasım 1945]

Ve o zamanlar biz korkaklar
fısıltılı akşamı seven,
evleri, patikaları
nehir kıyısındaki,
kırmızı ve pis ışıklarını
o yerlerin, acıyı,
dindirilip susturulan –
biz ellerimizi uzattık
canlı zincire
ve sustuk, ama yüreğimiz
kanla irkiltti bizi
ve tatlılık yoktu artık,
kendimizi bırakmak yoktu
nehir kıyısındaki patikaya –
– köle değildik artık, öğrendik:
Yalnızdık ve yaşıyorduk.

[23 Kasım 1945]

Topraksın ve ölüm.
Mevsimin, karanlıktır
ve sessizlik. Yok
hiçbir canlı senden daha
uzak olan şafağa.

Uyanıyor gibi görüldüğünde
yalnızca acısın,
gözlerinde acı ve kanında,
ama sen duymuyorsun. Yaşıyorsun
yaşadığı gibi bir taşın,
sarsılmaz toprağın.
Ve düşlere bürünmüşsün,
hareketlere, hıçkırıklara,
görmezlikten geldiğin. Acı,
bir gölün suyu gibi
titreyip kuşatıyor seni.
Halkalar var suyun üzerinde.
Sen izin veriyorsun yok olmalarına.
Topraksın ve ölüm.

[3 Aralık 1945]

V

T.'YE İKİ ŞİİR

(1946)

Göldeki ağaçlar
seni görmüşler bir sabah.
Taşlar, keçiler, ter
dışındalar günlerin,
gölün suyu gibi.
Acısı ve kargaşası günlerin
iz bırakmıyorlar gölde.
Geçecek günler,
geçecek kaygılar,
başka taşlar ve ter
kanını ısıracak
– böyle olmayacak her zaman.
Yeniden bulacaksın bir şeyi.
Geri gelecek bir sabah,
sen, ötesinde kargaşanın,
yalnızken gölde.

[Haziran 1946]

Sen de sevgisin.
Kandansın ve topraktan
ötekiler gibi. Yürüyorsun
ayrılmayan biri gibi
evinin kapısından.
Bakıyorsun bekleyen
ve görmeyen biri gibi. Topraksın,
acı veren ve susan.
İrkiltilerin ve yorgunlukların var,
sözlerin – yürüyorsun
bekleyerek. Sevgidir
kanın – başka şey değil.

[23 Haziran 1946]

VI

*ÖLÜM GELECEK VE GÖZLERİ
GÖZLERİN OLACAK*

(1951)

C.'DEN C.'YE

Sen,
alacalı gülümseyiş
donmuş karlar üzerinde –
Mart rüzgârı,
dalların dansı
karda uç veren,
inleyip ısıldatarak
küçük “oh”larını –
ak bacaklı ceylan,
zarif,
keşke
bilebilsem
kayıp giden zarifliğini
her gününün,
köpüksü dantelini
her davranışının –
yarın donmuş
aşağıdaki ovada –
sen, alacalı gülümseyiş,
sen, ısıltılı gülüş.

[11 Mart 1950]

SABAHLARI GERİ GELİYORSUN HEP

Şafağın ısıltısı
ağzınla soluk alıyor
boş yolların sonunda.
Gri ışık, gözlerin,
tatlı damlaları şafağın
koyu tepeler üzerindeki.
Adımın ve soluğun
seher rüzgârı gibi
üzerini örtüyor evlerin.
Şehir ürperiyor,
taşlar koku salıyor –
yaşamsın, uyanış.

Yiten yıldız
ışığında şafağın,
meltemin hışırtısı,
sıcaklık, soluk –
sona erdi gece.

Işıksın ve gün.

[19–20 Mart 1950]

Bir kanın var, bir soluğun.
Etten yapılmışsın,
saçlardan, bakışlardan
sen de. Toprak ve ağaçlar,
Mart göğü, ılık
titreşiyor ve sana benziyor –
gülüşün ve adımın
sıçrayan sular gibi –
kırıksıklık gözlerinin arasındaki
toplanmış bulutlar gibi –
yumuşak bedeninin
bir toprak parçası güneşte.

Bir kanın var, bir soluğun.
Bu toprak üzerinde yaşıyorsun.
Onun tatlarını biliyorsun,
mevsimlerini, uyanışlarını,
güneşte oynadın,
konuştun bizimle.
Berrak su, baharın
filizlenmesi, toprak,
tomurcuk açan sessizlik,
oynadın küçük bir kızken
farklı bir göğün altında,
onun sessizliği var gözlerinde,
bir bulut, pınar gibi
dipten fışkıran.
Şimdi gülüp sıçırıyorsun
bu sessizliğin üzerinden.
Tatlı meyve, yaşayan
berrak göğün altında,
soluyup yaşayan
bu mevsimimizi,
kapalı sessizliğindedir
senin gücün. Esintideki
canlı ot gibi
ürperip gülüyorsun,
ama sen, sen topraksın.
Vahşi köksün.
Topraksın, bekleyen.

[21 Mart 1950]

Ölüm gelecek ve gözleri gözlerin olacak –
bu ölüm, bize eşlik eden
sabahtan akşama, uykusuz,
sağır, eski bir pişmanlık gibi
ya da saçma bir alışkanlık. Gözlerin
boş bir söz olacak,
bastırılmış bir çılgılık, bir sessizlik.
Böyle görüyorsun onları her sabah
tek başına kendi üzerine eğilirken aynada.
Ey sevgili umut,
o gün bileceğiz biz de
yaşam olduğunu ve hiçlik.

Ölümün bir bakışı var herkese.
Ölüm gelecek ve gözleri gözlerin olacak.
Kötü bir alışkanlığı bırakmak gibi olacak,
görmek gibi aynada
yeniden belirdiğini ölü bir yüzün,
dinlemek gibi kapalı bir dudağı.
İneceğiz burgaca, suskun.

[22 Mart 1950]

SEN, MART RÜZGÂRI

Yaşamsın ve ölüm.
Martta geldin
üzerine çıplak toprağın –
ürpertin sürüyor.
Baharın kanı
– anemon ya da bulut –
hafif adımın
altüst etti toprağı.
Yeniden başlıyor acı.

Hafif adımın
yeniden açtı yarayı.
Soğuktu toprak
çıplak göğün altında,
kıpırtısız ve kapalıydı
ağırkanlı bir düş içinde,
artık acı çekmeyen biri gibi.
Kırağı bile tatlıydı
derininde yüreğin.
Yaşamla ölüm arasında
umut susuyordu.

Şimdi, bir sesi var ve bir kanı
yaşayan her şeyin.
Şimdi toprak ile gök
güçlü bir ürperti,
umut çarpıtıyor onları,
sabah altüst ediyor,
üzerlerini örtüyor adımın,
şafak-soluğun. Baharın kanı,
bütün toprak titriyor
eski bir titreyişle.

Yeniden açtın yarayı.
Yaşamsın ve ölüm.
Çıplak toprağın üzerinden
hafifçe geçtin
kırlangıç ya da bulut gibi,
ve yürekteki sel
yeniden uyandı ve taşıyor
ve göğşe yansıyor
ve yansıtıyor şeyleri –
ve şeyler, gökte ve yürekte
acı çekip kıvranıyor
seni beklerken.
Sabahtır, şafaktır
baharın kanı,
sen altüst ettin toprağı.

Umut iki büklüm
ve seni bekliyor, seni çağırıyor.
Yaşamsın ve ölüm.
Adımın hafif.

[25 Mart 1950]

PIAZZA DI SPAGNA'DAN GEÇECEĞİM

Berrak bir gök olacak.
Açılacak yollar
çamlar ve taşla kaplı tepeye.
Gürültüsü yolların
değiştirmeyecek o durgun havayı.
Çiçekler, renk renk biten
kenarında çeşmelerin,
göz süzecekler eğlenen
kadınlar gibi. Merdivenler,
taraçalar, kırlangıçlar
şakıyacaklar güneşte.
Açılacak o yol,
taşlar şarkı söyleyecek,
yüreğim çarpacak yerinden sıçrayarak
çeşmelerdeki su gibi –
bu olacak
merdivenlerini çıkan ses.
Pencereler bilecekler
kokusunu taşın ve sabah
havasının. Bir kapı açılacak.
Gürültüsü sokakların,
yüreğin gürültüsü olacak
yok olan ışıktaki.

Sen olacaksın – durgun ve berrak.

[28 Mart 1950]

Sabahlar aydınlık geçiyor
ve ıssız. Böyle gözlerin
açılırdı bir zamanlar. Sabah
ağır geçerdi, bir burgaçtı
devinimsiz ışıktan. Susardı.
Sen canlı susardın; şeyler
yaşarlardı gözlerinin önünde
(ne acı, ne ateş, ne gölge)
bir sabah denizi gibi, aydınlık.

Olduğun yer, ılık, gündür.
Sen yaşamdın ve şeyler.
Sende uyanık soluk alırdık
altında göğün, hâlâ İçimizde olan.
Acı yoktu, ateş yoktu o zaman,
yoktu bu ağır gölgesi günün,
kalabalık ve farklı. Ey ılık,
uzak aydınlık, güç
soluklanış, döndür gözlerini,
devinimsiz ve aydınlık, üzerimize.
Karanlıktır geçen gün
ışığı olmadan gözlerinin.

[30 Mart 1950]

UYUDUĞUN GECE

Gece de sana benziyor,
uzak gece, suskun
ağlayan, derininde yüreğin
ve yıldızlar geçiyor bitkin.
Bir yanak değişiyor bir yanağa –
soğuk bir ürperti, biri
çırpınıp yakarıyor sana, tek başına,
sende yitmiş, ateşinde.

Gece acı çekiyor özlemiyle şafağın,
zavallı yürek, senin için çarpan.
Ey kapalı yüz, karanlık kaygı,
yıldızları hüznülendiren ateş,
biri var senin gibi şafağı bekleyen,
inceleyerek yüzünü sessizce.
Uzanmışsın altında gecenin
kapalı, ölü bir ufuk gibi.
Zavallı yürek, senin için çarpan,
bir gün – çok önceleri – şafaktın.

[4 Nisan 1950]

KEDİLER BİLECEK

Gene yağmur yağacak
tatlı kaldırımlarına,
hafif bir yağmur
bir esinti gibi ya da bir adım.
Gene meltemle şafak
çiçek açacak, hafif,
sanki adımının altında,
sen geri geldiğinde.
Çiçeklerle pencereler arasında
kediler bunu bilecek.

Başka günler olacak,
başka sesler olacak.
Gülümseyeceksin yalnız.
Kediler bunu bilecek.
Eski sözler işiteceksin,
yorgun ve boş sözler,
artık giyilmeyen giysileri gibi
dünkü şenliklerin.

Senin de jestlerin olacak.
Sözlerle yanıt vereceksin –
baharın yüzü,
senin de jestlerin olacak.
Kediler bunu bilecek.
Baharın yüzü
ve hafif yağmur,
sümbül rengi şafak,
yüreğini parçalayan
artık senden umudu kesenin,
hüzünlü gülümseyiştir
yalnız gülümsediğin.
Başka günler olacak,
başka sesler ve uyanışlar.
Şafakta acı çekeceğiz,
baharın yüzü.

[10 Nisan 1950]

SON BLUES, BİR GÜN OKUNACAK OLAN

Yalnızca bir flörttü
elbette biliyordun –
biri incinmişti
çok eskiden.

Ne fark eder
zaman geçip gitti –
bir gün geldin
bir gün öleceksin.

Biri öldü
çok eskiden –
biri, deneyen,
ama bilmeyen.

[11 Nisan 1950]

SON BLUES
BİR GÜN OKUNACAK OLAN
CESARE PAVESE

Cesare Pavese'nin şiirlerinden yapılan bu seçkide, Pavese'nin *Çalışmak Yorar, Sevgisizlik Şiirleri, Toprak Ve Ölüm, Ölüm Gelecek Ve Gözleri Gözlerin Olacak* ve bu kitapların dışında kalmış veya genişletilmiş baskılarında yer alan diğer şiirleri yer alıyor.

Bir şiir kitabının şeridinde kendisini "çağdaş şiirin en ayrıksı seslerinden biri" olarak niteleyen Pavese, Kemal Atakay çevirisi ile "Yeryüzü Şiirleri"nde.

K T B	SON BLUES, BİR GÜN OKUNACAK OLAN CESARE PAVESE	 9 786258 094572
	KİTAP NO 403	
	DİZİ ADI YERYÜZÜ ŞİİRLERİ	